

Evaluatierapport

Evaluatieonderzoek van het Plan van Aanpak Kromhout-Kasperspad in Dordrecht 2020-2023

**Een veilige en prettige leefomgeving
voor iedereen in het Kromhout-
Kasperspad, voor nu en in de toekomst.**

Colofon

Het Onderzoekshuis

In opdracht van de gemeente Dordrecht
Sven Langenberg, Clustermanager Wijken

Datum: September 2024

Auteurs: Tessa de Groot
Ida Kersseboom
Lucy Schreutelkamp
Sheline van der Meer

Voorwoord

In dit rapport presenteren wij de evaluatie van het Plan van Aanpak 'Leefbaarheid Kromhout-Kasperspad' over de periode 2020-2023. Het doel van deze evaluatie is om de voortgang, effectiviteit en impact van de genomen maatregelen op het gebied van leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in het gebied te beoordelen. Deze evaluatie is gebaseerd op een uitgebreide analyse van kwantitatieve data en kwalitatieve inzichten, waarbij gebruik is gemaakt van documentanalyse, interviews en focusgroepen.

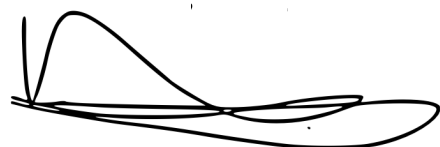
Het Onderzoekshuis heeft nauw samengewerkt met Clustermanager Wijken bij de gemeente Dordrecht en de aandachtsregisseur van het Kromhout-Kasperspad, voor het betrekken van de relevante stakeholders. Wij willen hen bedanken voor hun ondersteuning en betrokkenheid gedurende het evaluatieproces.

Daarnaast willen wij alle respondenten bedanken die hun tijd hebben geïnvesteerd om hun visie op de wijk en hun ervaringen met ons te delen. Hun input heeft een waardevolle bijdrage geleverd aan de diepgang en volledigheid van deze evaluatie.

Dit rapport geeft een overzicht van de resultaten en conclusies van het evaluatieonderzoek en bevat aanbevelingen voor de verdere beleidsontwikkeling en uitvoering in het gebied. Wij hopen dat dit evaluatieonderzoek zal bijdragen bij het vormgeven van toekomstig beleid.

Met vriendelijke groet,

Tessa de Groot
Directeur

Het Onderzoekshuis

Samenvatting

Dit evaluatierapport richt zich op het evalueren van het Plan van Aanpak (2020-2023) voor Kromhout-Kasperspad in Dordrecht, dat werd opgezet om de leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie in het gebied te verbeteren. Het plan werd geïntroduceerd in reactie op diverse uitdagingen, waaronder overlast, fysieke verloedering en sociale onveiligheid. Gedurende de looptijd van het plan is gewerkt aan fysieke interventies, sociale projecten en diverse veiligheidsmaatregelen om de leefbaarheid in de wijk te verbeteren.

Het onderzoek is uitgevoerd op basis van een mixed-methods benadering, waarbij gebruik is gemaakt van diverse onderzoeksmethoden, zoals documentanalyse, kwantitatieve data-analyse, diepte-interviews en focusgroepen. Dit biedt een uitgebreid inzicht in de verschillende aspecten van de aanpak en betrokkenheid van belanghebbenden. Door middel van zowel kwalitatieve als kwantitatieve methoden is inzicht verkregen in de effectiviteit van de ingezette maatregelen, de ervaringen en de resultaten die tot op heden zijn behaald.

Kwantitatieve data-analyse

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) heeft gedurende de looptijd van het plan van aanpak (t/m 2024) jaarlijks onderzoek gedaan naar de leefbaarheid- en veiligheidsbeleving van de inwoners in het Kromhout-Kasperspad. Om de ontwikkeling binnen deze pijlers te meten, wordt in ieder geval het **Rapportcijfer 'Prettig Wonen'** als indicator aangehouden.

Ook indicatoren als sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast zijn indicatoren die zijn gemonitord gedurende de looptijd van het plan van aanpak.

Indicatoren leefbaarheid Op het gebied van veiligheid is een iets grotere daling te zien van het aantal bewoners dat veel sociale overlast ervaart. Waar in 2022 40% van de bewoners aangeeft veel sociale overlast te ervaren, daalt dit percentage in 2023 naar 33%. De cijfers laten zien dat de grootste vooruitgang in 2021 is geboekt, een jaar waarin merkbare verbeteringen zichtbaar werden bij de bewoners. Sindsdien zijn de problemen rondom sociale overlast en fysieke verloedering geleidelijk afgenomen tussen 2021 en 2022, maar het algemene gevoel van prettig wonen, de sociale veiligheid en tevredenheid over de leefomgeving is grotendeels stabiel gebleven tussen 2022 en 2023.

Fixi-meldingen Uit de analyse van de Fixi-meldingen blijkt dat afvalproblematiek een belangrijk knelpunt blijft in de wijk. Het aantal meldingen over afval is in 2024 verder gestegen en vertegenwoordigt inmiddels 43% van het totaal aantal meldingen. Dit wijst erop dat afval een aandachtspunt blijft voor de verdere verbetering van het gebied.

Politiemeldingen De conclusie die getrokken kan worden uit het hoge aantal meldingen bij de politie in het Kromhout-Kasperspad is dat er een duidelijke behoefte bestaat aan meer handhaving en toezicht in het gebied. Het feit dat het aantal meldingen van overlast, mishandelingen en bedreigingen significant hoger ligt dan in de rest van Dordrecht wijst erop dat de problemen rondom veiligheid nog steeds een grote zorg zijn voor de bewoners.

Op basis van het gemeten rapportcijfer 'Prettig Wonen' en de indicatoren sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast waarmee de aanpak is gemonitord, blijkt dat de situatie in de wijk duidelijk is verbeterd sinds 2020, wat aantoont dat de genomen maatregelen effect hebben gehad. Hoewel 2023 een stabiel jaar was, blijft het afvalprobleem en de behoefte aan meer toezicht en handhaving een aandachtspunt om de leefbaarheid verder te optimaliseren.

Kwalitatieve evaluatie

Voor deze evaluatie is een framework ontwikkeld dat bestaat uit zes hoofdcomponenten: planvorming (1), opstartfase (2), uitvoering (3), samenwerking (4), monitoring en evaluatie (5), en toekomstvisie (6). Het framework is opgesteld in overleg met de gemeente Dordrecht en biedt zowel inzicht in de procesmatige als inhoudelijke aspecten van de aanpak in het Kromhout-Kasperspad. Dit framework is gebruikt voor het evalueren van alle betrokken stakeholdergroepen: interne gemeentelijke medewerkers, externe partners, en bewoners. De kwalitatieve evaluatie is uitgevoerd door middel van diepte-interviews en focusgroepen.

Interne stakeholders binnen de gemeente Dordrecht evalueerden over de effectiviteit van de genomen maatregelen en hun bijdrage aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk. Externe stakeholders, waaronder Buurtwerk, Politie, het Leger des Heils en woningcorporatie Trivire, beoordeelden de samenwerking en communicatie gedurende de uitvoering van de aanpak. Hun betrokkenheid en participatie zijn cruciaal om te begrijpen hoe de samenwerking heeft bijgedragen aan de beoogde doelen. Ook is gesproken met bewoners die actief zijn in het bewonersplatform en de Verbindingskamer. Hun perceptie van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk en de impact van de ingezette maatregelen stonden centraal in deze gesprekken. Het Actiecomité besloot niet deel te nemen aan deze evaluatie, waardoor hun visie niet is meegenomen.

Component 1 | Planvorming Uit de evaluatie van de planvormingsfase blijkt dat zowel gemeentelijke medewerkers als externe professionals aangeven dat het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' onder grote tijdsdruk tot stand is gekomen. De doelstelling om het rapportcijfer 'Prettig Wonen' in drie jaar van een 6,0 naar een 7,6 te verhogen, wordt als onrealistisch beschouwd, mede vanwege de specifieke uitdagingen in de wijk, zoals de aanwezigheid van GGZ-instellingen en het Leger des Heils. Deze omstandigheden maken dat Kromhout-Kasperspad niet vergelijkbaar is met andere delen van de stad. Bewoners binnen het platform geven aan dat ze zich onvoldoende betrokken voelden bij de planvorming en hadden graag een langere termijn gezien voor het aanpakken van de problemen, met een voorkeur voor 5 tot 10 jaar in plaats van de gestelde drie jaar.

Component 2 | Opstartfase In 2021 werd een aandachtsregisseur aangesteld om de veiligheid in Kromhout-Kasperspad te verbeteren. Deze regisseur had meer autonomie dan een reguliere wijkmanager en kon snel actie ondernemen, wat volgens gemeentelijke medewerkers noodzakelijk was voor de complexe problemen in de wijk. De intensieve aanwezigheid en betrokkenheid van de aandachtsregisseur werd als zeer waardevol gezien, omdat hij goed in contact stond met bewoners en partners. Externe professionals bevestigden de noodzaak van de rol en waardeerden de snelle actie en nauwe samenwerking met de regisseur.

Een belangrijke interventie was het SOS-overleg, waarin verschillende partijen, zoals politie, handhaving, het Leger des Heils en Trivire, samenkwamen om problemen in de wijk snel op te lossen. Dit overleg werd als een groot succes gezien omdat het vroegtijdige signalering van problemen mogelijk maakte en zorgde voor een meer gecoördineerde aanpak. Hoewel de resultaten moeilijk in cijfers uit te drukken zijn, werd de kwalitatieve verbetering in samenwerking en vertrouwen tussen de betrokkenen als een van de grootste successen beschouwd.

Component 3 | Uitvoering

Uit de evaluatie blijkt dat de uitvoering van het Plan van Aanpak in Kromhout-Kasperspad aanzienlijke resultaten heeft opgeleverd op het gebied van veiligheid, sociale cohesie en fysieke verbeteringen, al blijven sommige problemen hardnekkig.

De intensivering van het cameratoezicht rondom hotspots heeft bijgedragen aan een verbeterd veiligheidsgevoel, maar loste de overlast niet volledig op.

De samenwerking met de politie en handhaving, zoals bij kamerverhuurcontroles en het samenscholingsverbod, werd als zeer effectief beschouwd. Ook de inzet van twee vaste handhavers, die nauw betrokken waren bij de wijkbewoners, werd positief geëvalueerd. Hun vertrek leidde echter tot een terugval in het succes van de handhaving. Het SOS-overleg, waarin verschillende partijen samenkwamen om snel op problemen in de wijk te reageren, werd als een van de grootste succesfactoren gezien.

De Buurtkamer aan de Vrieseweg heeft een belangrijke functie als ontmoetingsplek en voor toezicht, hoewel de beperkte opkomst bij activiteiten vragen oproept over de toekomst ervan. De Verbindingskamer speelde een sleutelrol in het versterken van de sociale cohesie door middel van huis-aan-huisbezoeken en het opzetten van buurtactiviteiten, wat door bewoners zeer werd gewaardeerd.

Het aanpakken van de afvalproblematiek blijft een groot knelpunt, ondanks intensieve schoonmaakacties door het buurtserviceteam en initiatieven zoals afvalcoaches. Dit probleem blijft hardnekkig en vraagt om meer aandacht. Daarnaast zijn verkeersveiligheidsmaatregelen, zoals de aanleg van een verkeersplateau, door bouwwerkzaamheden vertraagd, wat frustratie bij bewoners veroorzaakt. Toch worden er stappen ondernomen om bewoners te laten zien dat er aan oplossingen wordt gewerkt.

In het algemeen laten de resultaten zien dat, hoewel er op verschillende pijlers vooruitgang is geboekt, sommige problemen zoals afval en overlast hardnekkig zijn en blijvende aandacht vereisen.

In het algemeen laten de resultaten zien dat, hoewel er op verschillende pijlers vooruitgang is geboekt, sommige problemen zoals afval en overlast hardnekkig zijn en blijvende aandacht vereisen.

Component 4 | Samenwerking

De evaluatie laat zien dat de samenwerking tussen de gemeente, de aandachtsregisseur en externe partners zoals het Leger des Heils, politie, en bewonersgroepen goed heeft gewerkt, maar ook enkele verbeterpunten kent.

Gemeentelijke medewerkers benoemen dat de integrale aanpak, zoals beoogd in het Plan van Aanpak, niet altijd volledig tot stand is gekomen. De functie van de aandachtsregisseur, die extern was aangesteld, leidde tot een gevoel van verminderde regie binnen de gemeente zelf. Hoewel de externe partners de samenwerking met de aandachtsregisseur als zeer positief ervoeren, gaven interne medewerkers aan dat er meer afstemming had moeten plaatsvinden met de wijkmanager. Daarnaast zijn er zorgen over de overdracht van de aanpak wanneer de opdracht van de aandachtsregisseur afloopt in 2024. Een concreet plan voor een nieuwe wijkmanager ontbreekt nog, wat onzekerheid creëert over de continuïteit.

De samenwerking met bewoners wordt als fragiel ervaren. Hoewel de participatiegraad hoog is, voelen bewoners zich niet altijd serieus genomen door de gemeente. Bewoners willen meer eigenaarschap en betrokkenheid in besluitvormingsprocessen. Met name de Beheergroep speelt een belangrijke rol, maar bewoners merken op dat belangrijke partners soms afwezig zijn bij bijeenkomsten, wat hun rol zou minimaliseren.

De gemeente ervaart echter dat volledige gelijkwaardigheid niet altijd haalbaar is door politieke en budgettaire beperkingen.

De samenwerking met het Leger des Heils is aanzienlijk verbeterd, met meer transparantie richting de buurt. Bewoners worden nu beter geïnformeerd over wat er speelt binnen de instelling, zoals via een gezamenlijk opgesteld stroomschema voor communicatie bij incidenten.

Zowel gemeentelijke als externe partners erkennen het belang van de Beheergroep als platform voor samenwerking in de wijk. Er wordt echter gepleit voor een strategische focus, waarbij de vergaderingen meer gericht zijn op lange-termijnkwesties in plaats van praktische vragen die op andere momenten kunnen worden beantwoord. Het minder frequent bijeenkomen wordt positief ervaren, mits de focus ligt op de toekomst en strategische kwesties voor de wijk.

Component 5 | Monitoring en evaluatie

In deze evaluatie worden twijfels geuit over de representativiteit en bruikbaarheid van de onderzoeken die door het OCD zijn uitgevoerd. Vooral de schriftelijke enquêtes worden in twijfel getrokken, omdat een deel van de bewoners mogelijk de Nederlandse taal niet voldoende beheerst, wat betekent dat bepaalde groepen bewoners niet goed worden meegenomen. Dit kan leiden tot een onvolledig beeld van de ervaringen in de wijk.

Er is behoefte om de kwantitatieve gegevens uit de OCD-onderzoeken aan te vullen met kwalitatieve inzichten om een completer beeld te krijgen, vooral met betrekking tot indicatoren zoals het rapportcijfer 'Prettig Wonen', sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast. Daarnaast ontbreken belangrijke gegevens over huishoudsamenstelling, woningtype en sociaal-economische status, wat het moeilijk maakt om concrete uitspraken te doen over de diversiteit van de respondenten.

Wat betreft de financiële monitoring is gebleken dat er in het eerste jaar bij enkele gemeentelijke medewerkers gebrek aan inzicht was in uitgaven die in de eerste periode van uitvoering waren gedaan. Dit had met name te maken met een interne wisseling van de gemeentelijke budgethouder, die op dat moment verantwoordelijk was voor het inboeken, monitoren en vastleggen van uitgaven van de aandachtsregisseur. Uit de evaluatie blijkt dat alle uitgaven van de aandachtsregisseur altijd zijn afgestemd en goedgekeurd door de bestuurlijk portefeuillehouder, maar dat dit niet altijd goed is vastgelegd. Gemeentelijke medewerkers merkten dit in 2023 op, wat intern vragen oproep over de toewijzing van middelen. Dit onderstreept de noodzaak van continue samenwerking en overdracht om te waarborgen dat er voldoende zicht is op financiële uitgaven en inzet van middelen.

Component 6 | Toekomstvisie

Tijdens de evaluatie van component 6, waarin de toekomstvisie voor het Kromhout-Kasperspad centraal stond, werd onderzocht welke inzet noodzakelijk wordt geacht voor de wijk, zowel in termen van intensiteit als de vraag of het gebied in de toekomst als aandachtswijk moet worden beschouwd.

Bij gemeentelijke medewerkers bestaan twijfels over de forse inzet van een aandachtsregisseur voor Kromhout-Kasperspad, zeker in vergelijking met andere wijken in Dordrecht die te maken hebben met vergelijkbare overlast en criminaliteit. Hoewel de wijk veel aandacht en middelen heeft gekregen, vragen zij zich af of deze aanpak in verhouding staat tot wat andere wijken ontvangen.

Een aantal medewerkers stelt dat de verantwoordelijkheid beter terug kan worden gegeven aan een wijkmanager, waarbij de intensieve aanpak kan worden afgeschaald. Hoewel sommige medewerkers pleiten voor het afschalen van inzet, benadrukken externe partners en bewoners dat Kromhout-Kasperspad blijvende aandacht nodig heeft vanwege de structurele aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen. Zonder voortzetting van de extra inzet bestaat het risico dat de problemen, zoals sociale overlast en verloedering, snel zullen terugkeren. Bewoners vrezen dat de wijk opnieuw zal vervallen in oude problemen als de huidige maatregelen worden afgebouwd, en dringen aan op een langdurige strategie die samenwerking en monitoring centraal stelt.

Gemeentelijke medewerkers pleiten voor een overdracht van de taken van de aandachtsregisseur naar een wijkmanager, maar benadrukken dat deze wijkmanager een profiel moet hebben dat aansluit bij de behoeften van de wijk. De nieuwe wijkmanager moet scherp kunnen reageren op incidenten en goed in verbinding staan met de bewoners en partners in de wijk. Dit vraagt om specifieke kennis van juridische interventiemogelijkheden en de capaciteit om adequaat te handelen. Hoewel de huidige aanpak als te intensief wordt ervaren, onderstrepen de betrokkenen dat de wijk altijd extra aandacht en flexibiliteit nodig zal hebben.

Financiële analyse

Voor de periode 2021-2024 is het budget voor het plan van aanpak 'Leefbaarheid Kromhout-Kasperspad' efficiënt beheerd. Vanwege vertragingen bij fysieke projecten zijn er minder middelen onttrokken aan de reserves, wat ruimte biedt voor toekomstige investeringen, zoals de aanleg van een verkeersdrempel, ontmoetingsplek en de vergroening van de buurt. Ook is het behoud van de Buurtkamer tot 2026 een prioriteit. Om deze projecten te realiseren, is het belangrijk dat er na 2024 nieuwe financiële middelen beschikbaar blijven.

De financiële analyse van de raadsinformatiebrieven en het bestedingsplan van de aandachtsregisseur laat zien dat de verwachte uitgaven voor 2025 en 2026 hoger zijn dan oorspronkelijk in de raadsinformatiebrief van april 2024 werd geschat. Dit is grotendeels te verklaren door aanvullende kostenposten, zoals de inzet van SUS-wachters, schoonmaak van de buurtkamer, interventies voor een schone wijk en extra ondersteuning voor de wijkmanager.

Conclusie

De problematiek in de wijk Kromhout-Kasperspad is nauw verweven met bredere, landelijke vraagstukken, zoals dak- en thuisloosheid, verslavingsproblematiek en criminaliteit. Dit vraagt om een aanpak die verder gaat dan de wijk zelf. Het huidige zorg- en strafrechtstelsel in Nederland biedt nog onvoldoende structurele oplossingen, waardoor de aanpak binnen de wijk zich voornamelijk richt op symptoombestrijding in plaats van het oplossen van de onderliggende problemen. De zorg in Nederland is overbelast, met personeelstekorten en overvolle GGZ-instellingen, waardoor overlastplegers vaak zonder directe hulp vrij blijven rondlopen.

Dit leidt in de wijk regelmatig tot terugkerende overlast. Aangezien dit een landelijk probleem is, is bestuurlijke aandacht nodig vanuit de gemeente om de druk op de wijk te verlichten en naar structurele oplossingen te zoeken.

Vanwege de structurele aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen in de wijk, zoals dak- en thuislozen en mensen met psychische problemen, is blijvende aandacht voor de wijk noodzakelijk. Het helemaal loslaten van de wijk is volgens betrokkenen ook niet raadzaam, vanwege de structurele aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen in het gebied. Uit het onderzoek blijkt dat externe partners en bewoners ervaren dat extra aandacht voor de wijk Kromhout-Kasperspad essentieel blijft om de behaalde resultaten vast te houden en de situatie beheersbaar te houden. Zonder blijvende inzet is er een risico dat de problemen, zoals verloedering en sociale overlast, snel terugkeren.

Er is behoefte aan een langetermijnvisie van 5 tot 10 jaar voor het Kromhout-Kasperspad, waarin rekening wordt gehouden met de specifieke uitdagingen van de wijk. Deze visie moet flexibel zijn, maar ook duidelijk de continuïteit van de aanpak waarborgen. Daarnaast is het belangrijk om bewoners blijvend te betrekken in het proces. De huidige aanpak van de problemen in de wijk zou uitgebreid kunnen worden naar een bredere wijkaanpak voor de omliggende 19e-eeuwse Schil. Hiermee kan worden voorkomen dat overlast zich verplaatst naar andere wijken. Een integrale aanpak, waarbij meerdere wijken en problemen gezamenlijk worden aangepakt, zou een duurzamer en effectiever resultaat kunnen bieden.

Inleiding

Dit rapport beschrijft de resultaten van het evaluatieonderzoek naar de intensieve aanpak in het Kromhout-Kasperspad, een wijk in Dordrecht die sinds 2020 bijzondere aandacht heeft gekregen met het plan van aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad'. Dit plan werd ontwikkeld om de leefbaarheid en veiligheid in de wijk te verbeteren, welke al jaren onder druk stonden door diverse sociale, fysieke en veiligheidsuitdagingen. De gemeenteraad heeft het plan in maart 2021 officieel vastgesteld en een bedrag van € 1,5 miljoen uit de reserves beschikbaar gesteld voor de uitvoering tot en met 2024.

Het doel van deze evaluatie is om te bepalen in hoeverre deze intensieve aanpak succesvol is geweest en waar eventuele aandachtspunten liggen voor de toekomst. Hiervoor is uitgebreid onderzoek uitgevoerd op basis van een mixed-methods benadering, waarbij gebruik is gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden, zoals documentanalyse, kwantitatieve data-analyse, diepte-interviews en focusgroepen. Dit biedt een uitgebreid inzicht in de diverse aspecten van de aanpak en betrokkenheid van belanghebbenden. Door middel van kwalitatieve en kwantitatieve methoden is inzicht verkregen in de effectiviteit van de ingezette maatregelen, de ervaringen en de resultaten die tot op heden zijn behaald. Daarnaast biedt dit rapport aanbevelingen voor de toekomst van het Kromhout-Kasperspad. Het rapport beoogt niet alleen een terugblik te geven op de afgelopen jaren, maar ook een vooruitblik te bieden op hoe de aanpak verder aangescherpt en verbeterd kan worden.

De evaluatie biedt daarmee een waardevolle kans om te reflecteren op de inspanningen die tot nu toe zijn geleverd en om te bepalen welke aanpassingen nodig zijn om de ambities voor het Kromhout-Kasperspad te realiseren. Dit rapport is dan ook bedoeld als een praktisch hulpmiddel voor beleidsmakers, uitvoerders en bewoners, met als doel het creëren van een veilige en prettige leefomgeving voor iedereen in het Kromhout-Kasperspad, voor nu en in de toekomst.

Disclaimer | Alle respondenten die hebben deelgenomen aan de kwalitatieve evaluatie binnen dit onderzoek, waren direct betrokken bij de planvorming, opstartfase, en/of uitvoering van het Plan van Aanpak voor het Kromhout-Kasperspad. Om deze reden richt dit onderzoek zich specifiek op gemeentelijke medewerkers, professionals in de wijk en bewoners die een rol hebben gespeeld in, of actief betrokken zijn geweest bij de uitvoering van het plan.

Inhoudsopgave

	Toelichting	
Hoofdstuk 1 Aanleiding en achtergrond	- Onderzoeksmethoden - Achtergrond en context - Acties voor fysiek, sociaal en veilig - Instellingen en hotspots in de wijk - Een tijdspad	13 14 15 16 17
Hoofdstuk 2 Kwantitatieve analyse	- Meetindicatoren OCD onderzoeken - Fix-meldingen - Meldingen bij politie - Conclusie	24 26 27 28
Hoofdstuk 3 Kwalitatieve evaluatie	- De kwalitatieve evaluatie - Component 1: planvorming - Component 2: opstartfase - Component 3: uitvoering - Component 4: samenwerking - Component 5: monitoring en evaluatie - Component 6: toekomstvisie	29 34 39 41 49 56 58
Hoofdstuk 4 Financiële analyse	- Financiële analyse raadsinformatiebrieven - Financiële analyse Bestedingsplan Kromhout-Kasperspad 2024-2026	63 65
Hoofdstuk 5 Conclusies en aanbevelingen	- Conclusies - Aanbevelingen	69 72
	Tot slot	75

Hoofdstuk 1

Aanleiding en achtergrond

In dit hoofdstuk leest u informatie over de aanleiding en achtergrond van het gebied Kromhout-Kasperspad en vindt u een overzicht van de belangrijkste pijlers van het plan van aanpak. Tevens is een tijdslijn opgenomen die chronologisch inzicht geeft in de acties van de afgelopen jaren.

Onderzoeksmethoden

De volledige evaluatie is uitgevoerd op basis van een mixed-methods benadering, waarbij gebruik is gemaakt van verschillende onderzoeksmethoden, zoals documentanalyse, kwantitatieve data-analyse, diepte-interviews en focusgroepen. Dit biedt een uitgebreid inzicht in de diverse aspecten van de aanpak en betrokkenheid van belanghebbenden.

Documentanalyse

Voor dit evaluatieonderzoek zijn verschillende documenten geanalyseerd, waaronder het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' en de voortgangsrapportage 'Een terug- en vooruitblik op het Kromhout-Kasperspad'. Ook zijn de raadsbrieven geanalyseerd om inzicht te krijgen in de beslissingen, acties en resultaten die gedurende de looptijd van het plan zijn gepresenteerd.

Kwantitatieve data-analyse

Er is een kwantitatieve data-analyse uitgevoerd op basis van de gegevens uit de onderzoeken van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD). De kwantitatieve data, die betrekking hebben op de leefbaarheids- en veiligheidsbeleving van de bewoners, zijn geanalyseerd en meegenomen in de evaluatie. Hiermee bieden we een objectief overzicht van de ontwikkeling van het gebied over de afgelopen jaren.

Kwalitatieve evaluatie

Naast de documentanalyse en kwantitatieve data-analyse hebben we een uitgebreide kwalitatieve evaluatie uitgevoerd om dieper inzicht te krijgen in de ervaringen en perspectieven van verschillende betrokkenen. Hiervoor hebben we diepte-interviews gehouden met diverse stakeholdergroepen, zoals buurtbewoners, gemeentelijke medewerkers en professionals die werkzaam zijn in de wijk en betrokken zijn bij het plan van aanpak voor het Kromhout-Kasperspad.

Als laatste zijn er focusgroepen georganiseerd met bewoners uit het gebied. Deze focusgroepen boden de mogelijkheid om in een groepssetting te discussiëren over de ervaringen van bewoners in de wijk en de impact van de maatregelen, de ervaren veranderingen in de buurt en de belangrijkste aandachtspunten voor de toekomst. De uitkomsten van zowel de diepte-interviews als de focusgroepen leverden waardevolle inzichten op die de kwantitatieve data en documentanalyse verder aanvullen. Deze kwalitatieve input helpt om een meer compleet beeld te schetsen van de ontwikkelingen in het gebied.

Achtergrond en context

Het Kromhout-Kasperspad is al sinds 2017 door de gemeente aangemerkt als aandachtsgebied, met als doel de kwetsbaarheid van de wijk te verminderen. Het gebied, dat enkele straten en ongeveer 1.000 inwoners omvat, herbergt verschillende instellingen en bedrijven die de leefbaarheid beïnvloeden. In 2020 werd het 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad'-plan gelanceerd met concrete maatregelen om de leefbaarheid te verbeteren. Dit Plan van Aanpak was een reactie op de verschillende typen overlast die door bewoners werden ervaren, zoals afval op straat, geluidsoverlast, hangjongeren, openbaar dronkenschap, straatintimidatie, asociaal gedrag, drugshandel- en gebruik, wildplassen, vernielingen, vechtpartijen, verwarde mensen en de aanwezigheid van dak- en thuislozen. Een deel van de bewoners koppelde deze overlast aan locaties zoals het Leger des Heils, de coffeeshop en de casino's in de wijk.

Veilig, fysiek en sociaal

Het plan richt zich op drie hoofdlijnen van leefbaarheid: fysiek, sociaal en veilig. Binnen deze drie sporen zijn verschillende acties en interventies gedefinieerd en uitgevoerd. Binnen het plan van aanpak staan diverse fysieke maatregelen genoemd om de leefomgeving te verbeteren. Er is ingezet op het vernieuwen en verbeteren van de infrastructuur, waaronder de vervanging van de verlichting op parkeerplaatsen en straten die niet voldeden aan de Nederlandse Praktijk Richtlijn. Daarnaast wordt beoogt om de aanleg van meer groen in het gebied aan te pakken, evenals het zwerfvuil. Er is ook aandacht voor grootschalige herontwikkelingen, zoals de sloop en nieuwbouw van panden op het Kromhout en de herontwikkeling van de Yulius-locatie.

Het sociale spoor van het plan richt zich op het versterken van de gemeenschap en het verbeteren van de sociale cohesie in het gebied. Er wordt ingezet op het openen van een fysieke wijklocatie waar bewoners in contact kunnen komen met de politie, buurtwerkers en handhaving. Ook zijn er initiatieven opgestart waarbij bewoners actief betrokken worden bij het organiseren van buurtactiviteiten en het verbeteren van de leefbaarheid. Daarnaast wordt de visie 'Opvang naar Wonen 2020-2025' uitgevoerd, waarbij er aandacht is voor de doorstroom van dak- en thuislozen naar vaste woonplekken.

Op het gebied van veiligheid zijn er in het plan verschillende maatregelen opgenomen om de ervaren onveiligheid in het gebied te verminderen. Zo zijn er samenscholingsverboden opgelegd en is het cameratoezicht in het gebied versterkt. Daarnaast worden wijk- en gebiedsverboden toegepast om notoire overlastgevers te weren uit het gebied. Handhaving en politie zijn zichtbaarder aanwezig en er wordt intensief samengewerkt met diverse partners, waaronder het Leger des Heils, om de aanpak van overlastgevende individuen te coördineren en de veiligheid te vergroten.

In onderstaand overzicht staan de verschillende acties zoals benoemd in het definitieve Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' (2021).

Alle acties op een rij (fysiek, sociaal en veiligheid)

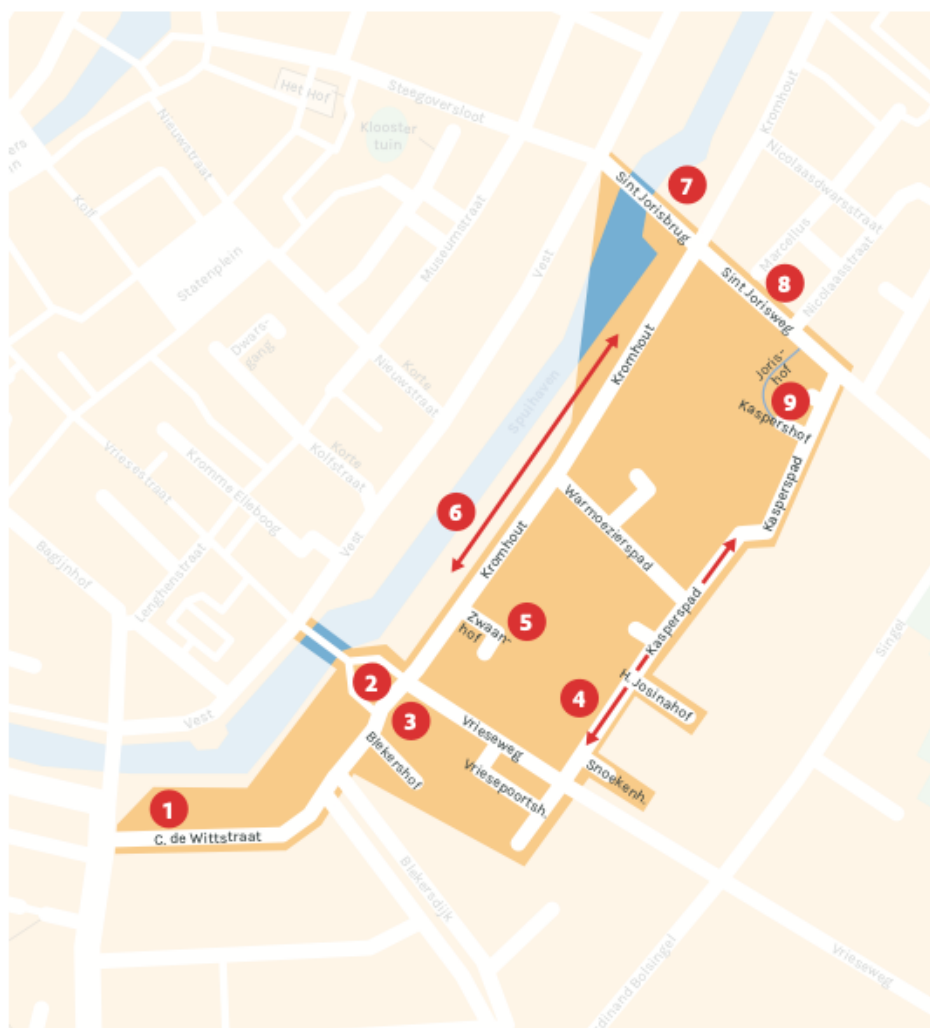
Wat vervolgen we?	Wat verstevigen we?	Wat vernieuwen we?
We blijven met de afvalcoaches ons inzetten voor een schone buurt We vervolgen onze inzet voor de komst van een hotel	We vernieuwen de verlichting Parkeerplaats Vrieseplein/ Waterbeekstraat en vervangen de armaturen op het Kasperspad We verstevigen de fysieke ontwikkelingen in het gebied Kromhout-Kasperspad We gaan in gesprek met bewoners over verkeersmaatregelen F We bieden meer groen aan F We halen de fietswrakken bij het Leger des Heils weg We intensiveren de aanpak bijplaatsingen van afval in dit gebied F	We plaatsen op het Vrieseplein een vitale en veilige buurtvoorziening voor en door bewoners F We geven een kwaliteitsimpuls aan de Sint Jorisweg (als onderdeel van de route Energiehuis-binnenstad / Hofkwartier) F We geven de opdracht om het gebied Kromhout/Kasperspad schoon te houden op het hoogste kwaliteitsniveau F
We voeren de visie van 'Opvang naar wonen 2020-2025': brede aanpak dak- en thuisloosheid uit We versnellen een doorbraak ten aanzien van toeleiding en (bemoei)zorg	We benutten gericht de krachten van ondernemers uit de buurt We stimuleren burgerinitiatieven voor en door de buurt F We communiceren de ontwikkelingen in het gebied en de voortgang van onze activiteiten	We openen een kantoortje in het pop-up buurthuis F We beoordelen en bevragen overige nieuwe ondernemers in samenhang R
We intensiveren de wijkverboden We leggen, waar nodig, gebiedsverboden op en monitoren deze verboden daadkrachtig We verlengen het samenscholingsverbod R We verlengen de aanwijzing van het veiligheidsrisicogebied R We continueren het verbod op openlijk alcoholgebruik. Wij pakken drugsdealers (en potentiële) inbrekers stevig aan	We verbeteren het cameratoezicht F We investeren in de kwaliteit/deskundigheid van de observanten F We intensiveren toezicht en handhaving voor het gebied Kromhout T We zetten suswachten in het gebied in F We hebben verstevigde afspraken met het OM gemaakt. We intensiveren het gesprek met coffeeshop 't Geeltje We gaan opnieuw in gesprek met de supermarkt en maken sluitende afspraken We intensiveren de persoonsgerichte aanpak voor ernstige overlastgevers met de hernieuwde Taskforce en regisseur aandachtsgebieden	We stellen overgangsrecht vast voor de casino's in het gebied R We stellen voor om het gebied aan te laten wijzen als alcoholoverlastgebied R

In onderstaand overzicht zijn de verschillende accommodaties/instellingen en hotspots in de wijk aangegeven. Deze weergave is opgenomen in het definitieve Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' (2021).

Accommodaties/ instellingen gebied

- 1 Nachtopvang Leger des Heils
- 2 Dagopvang Leger des Heils
- 3 Leegstaande pand GGZ-instelling Yulius
- 4 Casino Jackpot
- 5 Jack's Casino
- 6 Coffeeshop 't Geeltje
- 7 Eritrees inloophuis Baytona
- 8 Supermarkt Dirk

Overlastplekken / hotspots

- 1 Tegenover supermarkt
- 2 Het Vrieseplein
- 3 Hoek Vrieseweg
- 4 Deel Kasperspad
- 5 Speeltuintje
- 6 Hele Kromhout
- 7 Sint Jorisbrug
- 8 Sint Jorisweg
- 9 Vlindertuin

Een tijdspad

Voordat er inhoudelijk geëvalueerd wordt op de inzet, processen en samenwerking in het Kromhout-Kasperspad, brengen we onderstaand de belangrijkste acties en interventies die tussen 2020 en 2024 zijn ondernomen in het Kromhout-Kasperspad in kaart. Deze samenvatting is gebaseerd op een grondige analyse van alle beschikbare raadsinformatiebrieven die betrekking hebben op het Plan van Aanpak voor dit gebied. Door de acties in chronologische volgorde te plaatsen, wordt duidelijk hoe de aanpak zich in de tijd heeft ontwikkeld, welke maatregelen zijn genomen en welke resultaten zijn bereikt.

2020

Het plan van aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' werd opgesteld met als doel de leefbaarheid en veiligheid in de wijk te verbeteren. Dit plan omvatte drie pijlers: sociaal, fysiek en veilig.

2021

Het plan van aanpak werd officieel vastgesteld in maart 2021. De pijlers en de bijbehorende doelstellingen werden gedeeld met de gemeenteraad. Per 1 mei is een aandachtsregisseur aangesteld. De regisseur heeft in de eerste periode sterk geïnvesteerd in het netwerk van partners en inwoners in de wijk. De volgende inzet is gepleegd in 2021 per pijler:

Fysiek

- Verbetering van de verlichting op het Kasperspad.
- Aanleg van geveltuinen.
- Beperking van lawaai en zwaar verkeer door nieuwbouwactiviteiten.
- Extra inzet van afvalcoaches en het BuurtServiceTeam op het Vrieseplein.
- Onderhoud door HVC en aannemers op kwaliteitsniveau A.
- Bewoners betrokken bij de ontwikkeling van een nieuw verkeerscirculatieplan.
- Succesvolle opruimdag eind september 2021.

Sociaal

- Oprichting van het bewonersplatform (Buurtplu) met vijf overleggroepen: 'Plan van aanpak', 'Beheergroep', 'Straatpraatje', 'Overleggroep het Leger des Heils', en 'De Vlindertuin'.
- Regelmatige overlegmomenten tussen bewoners, de gemeente, wijkagent, buurtwerk, het Leger des Heils en Trivire.

2021

- Regelmatige overlegmomenten tussen bewoners, de gemeente, wijkagent, buurtwerk, het Leger des Heils en Trivire.
- Verbeterde communicatie met het actiecomité en betrokkenheid bij de visie 'Van opvang naar wonen' 2020-2025.
- Inhuur van aanvullende expertise ('Budle Zorgt') voor persoonsgerichte aanpak bij cliënten van het Leger des Heils met een niet-westerse migratieachtergrond die overlast veroorzaken. Deze aanpak wordt gefinancierd vanuit de Blokhuisgelden voor de aanpak van dakloosheid.
- Tijdelijke buurtkamer in voormalig Yulius-pand sinds 2021, bijdragend aan versterking sociale cohesie.

Veiligheid

- Persoonsgerichte aanpak voor notoire overlastgevers in samenwerking met partners zoals het Openbaar Ministerie en het Leger des Heils.
- Inzet van SUS-wachters voor extra toezicht en aanspreken van mensen op hun gedrag.
- Cameratoezicht in de wijk.
- Aanwezigheid van twee vaste wijkboa's om continuïteit van de handhaving te borgen.
- Bewoners dienden bezwaar in tegen de hernieuwde vergunning van Coffeeshop 't Geeltje; behandeling van dit bezwaar is in gang.

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) heeft in het najaar van 2021 onderzoek gedaan naar de leefbaarheid- en veiligheidsbeleving van de inwoners in het Kromhout-Kasperspad. Dit onderzoek wordt gedurende de looptijd van het plan van aanpak (t/m 2024) jaarlijks herhaalt. Om de ontwikkeling binnen deze pijlers te meten, worden de volgende indicatoren gemeten:

Pijler	Indicator	2020	2021
Algemeen	Rapportcijfer Prettig Wonen	6,0	6,6
Sociaal	Schaalscore sociale samenhang (hoe hoger, hoe beter)	-	5,3
Fysiek	Schaalscore fysieke verloedering (hoe hoger, hoe meer verloedering)	50%	47&
Veilig	Schaalscore sociale veiligheid (hoe hoger, hoe meer overlast)	53%	47%

Schema 1: de pijlers en indicatoren van het plan van aanpak leefbaarheid Kromhout-Kasperspad (OCD, 2021)

In de eerste meting van het OCD worden er al enkele positieve veranderingen waargenomen, zoals een stijging van het rapportcijfer 'Prettig Wonen' van 6,0 naar 6,6 en een afname van de overlast aan de hand van de schaalscore sociale veiligheid (van 53% naar 47%).

2022

In februari 2022 en oktober 2022 zijn raadsinformatiebrieven verstuurd naar de gemeenteraad waarin de volgende inzet in de brief is toegelicht per pijler.

Fysiek

- Plaatsing van nieuwe verlichtingsarmaturen in het Kasperspad om de veiligheid en zichtbaarheid te verbeteren.
- Huis-aan-huis enquêtes door afvalcoaches van HVC om bewustwording over afvalscheiding onder buurtbewoners te vergroten. Hieruit bleek dat bijna de helft van de bewoners op de hoogte is van afvalscheiding, maar dit niet toepast; focus op gedragsverandering in het komende jaar.
- Verhoging van de beeldkwaliteitseis van B naar A in het gebied, wat heeft geleid tot een hogere frequentie van afvalverwijdering door samenwerkingspartners.
- Twee grote herontwikkelingsprojecten:
 - Bouw van 35 stadswoningen en appartementen op de hoek Kromhout-Warmoezierspad, met oplevering voor de kerst in 2022.
 - Herontwikkeling van de voormalige Yulius-locatie, met 28 eengezinswoningen, waarbij de start van sloop- en nieuwbouwwerkzaamheden wordt voorbereid.
- In 2023 starten rioleringswerkzaamheden, gevolgd door herinrichting van het Kromhout, met betrokkenheid van het bewonersplatform.
- Extra inzet op het schoonhouden van de omgeving, met nadruk op hotspots bij ondergrondse containers op de Vrieseweg, Warmoezierspad en Kasperspad, in samenwerking met Leger des Heils, ondernemers en bewoners.

Sociaal

- Versterking van het bewonersplatform in samenwerking met Buurtwerk, met oprichting van commissies die in contact staan met de gebiedsregisseur.
- Organisatie van activiteiten door commissies, zoals een kerstwensboom, wekelijkse soep en brood voor eenzame bewoners en kleurwedstrijden voor kinderen.
- Monitoring van klachten over cliënten van het Leger des Heils door een commissie van het bewonersplatform, in samenwerking met het Leger des Heils en de gebiedsregisseur, om negatieve trends om te buigen.
- Vestiging van een politieservicepunt en Buurtkamer op Vrieseweg 10-12 rond september 2022, als werkplek voor wijkagenten en ontmoetingsplek voor bewoners.
- Politieservicepunt die functioneert als uitvalsbasis voor wijkagenten, met aanwezigheid van wijkmanager en buurtwerkers om zichtbaarheid te verbeteren en sociale cohesie te versterken.
- Buurtkamer die sociale activiteiten faciliteert voor een brede doelgroep, georganiseerd door Buurtwerk en bewonersplatform 'de Buurtplu'. Voorbeelden van activiteiten: soepmiddagen

2022

Veilig

- Leger des Heils heeft in samenwerking met buurtbewoners een klachtenlijst opgesteld, waarbij geluidsoverlast als grootste probleem werd geïdentificeerd. Daarom zijn het rookplein en een tennistafel op het terrein van het Leger des Heils verplaatst.
- De politie heeft twee succesvolle drugsacties uitgevoerd, wat leidde tot aanhoudingen en beëindiging van overlastklachten vanuit de betrokken panden.
- Daarnaast hebben verschillende overlastgevers een wijk- en gebiedsverbod opgelegd gekregen, en is de handhaving van het samenscholingsverbod in dit gebied verlengd.
- Er worden SUS-wachters ingezet voor extra toezicht met focus op overlastgevend gedrag.
- In april 2022: Overgang van nachtopvang van Leger des Heils naar Kromhout, wat tijdelijk leidde tot onrust en een opleving van overlastmeldingen. Gemiddeld werden er maandelijks 24 incidenten genoteerd, met een piek van 40 incidenten in mei 2022. De overlastmeldingen stabiliseerden weer naar het oude niveau vanaf juni 2022, na de piek in mei.
- Een kleine groep van circa vijftien deelnemers van het Leger des Heils verantwoordelijk voor een groot deel van de overlast. Deze groep wordt individueel gemonitord en aangepakt, maar doorstroomproblemen zorgen voor blijvende overlast.
- Drie brandstichtingen bij het Leger des Heils in juli en augustus 2022, wat leidde tot de invoering van extra veiligheidsmaatregelen en een intensieve monitoring van omwonenden om maatschappelijke onrust te beperken.
- Twee integrale controles uitgevoerd bij bedrijven aan de Sint Jorisweg in het kader van ondermijnende signalen.
- Evaluatie van het cameratoezicht, met een besluit over de voortzetting van de inzet van camera's in het gebied Kromhout, gepland voor december 2022.

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) heeft in het najaar van 2022 opnieuw onderzoek gedaan naar de leefbaarheid- en veiligheidsbeleving van de inwoners in het Kromhout-Kasperspad. De volgende voortgang is in 2022 gemeten:

Pijler	Indicator	2020	2021	2022
Algemeen	Rapportcijfer Prettig Wonen	6,0	6,6	6,8
Sociaal	Schaalscore sociale samenhang (hoe hoger, hoe beter)	-	5,3	5,3
Fysiek	Schaalscore fysieke verloedering (hoe hoger, hoe meer verloedering)	50%	47%	40%
Veilig	Schaalscore sociale veiligheid (hoe hoger, hoe meer overlast)	53%	47%	40%

Schema 2: de pijlers en indicatoren van het plan van aanpak leefbaarheid Kromhout-Kasperspad (2021 en 2022)

2023

In maart 2023 en december 2023 zijn raadsinformatiebrieven verstuurd naar de gemeenteraad waarbij de volgende inzet is toegelicht per pijler.

Sociaal

- Nauwe samenwerking met bewonersplatform 'De Buurtplu' en periodiek overleg in de Beheergroep.
- Implementatie van een gezamenlijke 'beslisboom' voor communicatie bij buurtincidenten.
- Inzet van de Verbindingskamer door woningcorporatie Trivire, om huurders actief te betrekken en te stimuleren deel te nemen aan buurtactiviteiten
- Het bewonersplatform 'De Buurtplu' heeft verschillende activiteiten georganiseerd, zoals een buurtbarbecue en de opening van de Vlindertuin.
- Actieve samenwerking tussen het bewonersplatform en het Leger des Heils om de belangen van bewoners te behartigen.

Fysiek

- Lopende gebiedsontwikkelingen zoals de sloop en nieuwbouw van de Yuliuslocatie, de bouw van het hotel Vrieseplein, en de vernieuwing van de riolering in het Kromhout.
- Start van rioolwerkzaamheden in oktober 2023, met tijdelijke stop vanwege asbestonderzoek.
- Implementatie van een buurtmaatje tijdens de rioolwerkzaamheden om bewoners te ondersteunen en informeren.
- Herinrichting van het Kromhout gepland na de verzakking van de straat na rioolwerkzaamheden.
- Plannen voor vergroening, in navolging van het 'bewegend bos' op de Sint Jorisweg.

Veilig

- Het cameratoezicht in de buurt is verlengd tot 1 juni 2024. Er wordt gewerkt aan een beleidskader voor cameratoezicht, dat in het eerste kwartaal van 2024 verwacht wordt. Op basis van dit kader zal de toekomstige vormgeving van het cameratoezicht worden bepaald.
- De inzet van 'SUS-wachters' (buurtwachten zonder formele bevoegdheden) wordt naar verwachting per januari 2024 stopgezet. De SUS-wachters waren vooral gericht op het melden van zwerfvuil via Fixi, maar hun rol in het signaleren van overlast bleek beperkt.
- De inzet van twee wijkhandhavers (BOA's) in het gebied wordt voortgezet, gezien hun belangrijke rol in het handhaven van de openbare orde.
- Afgelopen zomer werd overlast door vermoedelijke drugshandel bij een pand aan het Warmoezierspad aangepakt. Dit leidde tot een politieonderzoek en de sluiting van een deel van het pand door de burgemeester. Samen met woningcorporatie Trivire wordt de verhuizing van de betreffende bewoner voorbereid.

2023

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) heeft in het najaar van 2023 opnieuw onderzoek gedaan naar de leefbaarheid- en veiligheidsbeleving van de inwoners in het Kromhout-Kasperspad. Onderstaande voortgang is in 2023 gemeten:

Pijler	Indicator	2020	2021	2022	2023
Algemeen	Rapportcijfer Prettig Wonen	6,0	6,6	6,8	6,7
Sociaal	Schaalscore sociale samenhang (hoe hoger, hoe beter)	-	5,3	5,3	5,3
Fysiek	Schaalscore fysieke verloedering (hoe hoger, hoe meer verloedering)	50%	47%	40%	37%
Veilig	Schaalscore sociale veiligheid (hoe hoger, hoe meer overlast)	53%	47%	40%	33%

Schema 3: de pijlers en indicatoren van het plan van aanpak leefbaarheid Kromhout-Kasperspad (2021, 2022 en 2023)

Uit de resultaten van het OCD blijkt dat de ervaren leefbaarheid is verbeterd van een 6,0 naar een 6,7 op basis van het rapportcijfer 'prettig wonen'. De sociale samenhang is constant gebleven in de periode 2020-2023 en daarnaast is een afname te zien in de ervaren fysieke verloedering (van 50% in 2020 naar 37% in 2023) en sociale overlast (van 53% in 2020 naar 33% in 2023) volgens de resultaten van het OCD.

2024

In april 2024 is de laatste raadsbrief verstuurd met daarin de resultaten van het OCD-onderzoek dat in het najaar van 2023 is uitgevoerd. In deze raadsbrief worden echter maar enkele acties benoemd die in 2024 zullen worden ingezet. De inzet is aangevuld met acties die zijn benoemd door gemeentelijke medewerkers en professionals die aan het evaluatieonderzoek hebben deelgenomen. Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) zal in het najaar van 2024 opnieuw onderzoek doen naar de leefbaarheid- en veiligheidsbeleving van de inwoners in het Kromhout-Kasperspad. Deze resultaten zullen in 2025 beschikbaar zijn.

- Het uitvoeren van een evaluatieonderzoek van het plan van aanpak door een externe partij.
- De Verbindingskamer zet in op het versterken van de sociale cohesie in de buurt. Zij verbindt vanuit een proactieve benadering bewoners en bewonersgroepen door huis aan huis in gesprek te gaan met bewoners en contact te onderhouden via een WhatsApp-groep.
- In de zomer is de buurtbarbecue 'Eten bij de Buren' georganiseerd door bewoners uit de wijk. Bij deze barbecue zijn meer dan 100 bewoners aanwezig geweest.
- Het organiseren van een bewonersfeest o.b.v. de Verbindingskamer in september.
- Het OCD onderzoek naar leefbaarheid- en veiligheidsbeleving in het Kromhout-Kasperspad vindt plaats in het najaar van 2024.

Hoofdstuk 2

Kwantitatieve evaluatie

In dit hoofdstuk leest u de kwantitatieve data-analyse die is uitgevoerd op basis van de gegevens van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD). De kwantitatieve data, die betrekking hebben op de leefbaarheids- en veiligheidsbeleving van de bewoners, zijn in dit hoofdstuk geanalyseerd. Deze data bieden een overzicht van de ontwikkeling van het gebied over de afgelopen jaren.

Meetindicatoren

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden (OCD) heeft gedurende de looptijd van het plan van aanpak (t/m 2024) jaarlijks onderzoek gedaan naar de leefbaarheid- en veiligheidsbeleving van de inwoners in het Kromhout-Kasperspad. Om de ontwikkeling binnen deze pijlers te meten, wordt in ieder geval het **Rapportcijfer 'Prettig Wonen'** als indicator aangehouden. Ook indicatoren als sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast zijn indicatoren die zijn gemonitord gedurende de looptijd van het plan van aanpak. De indicatoren die door het OCD zijn gemonitord, worden hieronder kort toegelicht waarna een analyse van de indicatoren in de periode 2021 tot 2024 volgt.

Sociale samenhang: De sociale samenhang verwijst naar de mate waarin bewoners met elkaar verbonden zijn en hoe ze met elkaar omgaan. Het gaat om de onderlinge relaties, het gevoel van vertrouwen en betrokkenheid binnen de gemeenschap. Sociale samenhang kan bijdragen aan een veilige, ondersteunende en prettige woonomgeving.

Fysieke verloedering: De schaalscore 'veel fysieke verloedering' geeft het aandeel inwoners weer dat zelf veel overlast ervaart van rommel op straat, bekladding van muren/gebouwen en/of vernieling van straatmeubilair.

Sociale veiligheid: Bij het vragen naar ervaren overlast hanteert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) al een aantal jaren de methode om eerst te vragen óf een vorm van overlast voorkomt in de buurt en vervolgens in welke mate men er zelf last van ervaart. We passen die methode ook toe in de vragenlijst voor het Kromhout – Kasperspad e.o.

Kwantitatieve analyse | Leefsituatie Kromhout-Kasperspad, OCD onderzoeken

In het gebied Kromhout-Kasperspad is het rapportcijfer voor 'prettig wonen' in de afgelopen jaren licht verbeterd. In 2020 werd het wonen in de buurt beoordeeld met een 6,0, terwijl dit cijfer in 2021 steeg naar 6,6 en in 2022 verder opliep naar 6,8. In 2023 daalde het rapportcijfer licht naar 6,7, maar dit blijft nog steeds hoger dan het niveau van 2020, voorafgaand aan de start van de gemeentelijke aanpak (OCD, 2021, 2022, 2023). Het percentage bewoners dat het wonen als (zeer) prettig ervaart, steeg eveneens: in 2021 vond 71% het prettig wonen, een verbetering ten opzichte van 2020 toen nog 40% van de bewoners aangaf ontevreden te zijn. In 2022 was dit percentage gestegen naar 77% en in 2023 bleef dit stabiel met 76% van de bewoners die het wonen als (zeer) prettig ervaart. Ook het aandeel bewoners dat het wonen als (zeer) onprettig ervaart, nam sinds 2020 af: van 40% in 2020 naar 25% in 2021, 22% in 2022 en 21% in 2023 (OCD, 2021, 2022, 2023).

De sociale samenhang in de buurt bleef echter onveranderd gedurende deze periode, met een constante schaalscore van 5,3 in 2021, 2022 en 2023. Dit toont aan dat er op het gebied van onderlinge betrokkenheid en relaties tussen buurtbewoners geen vooruitgang is geboekt (OCD, 2021, 2022, 2023). Wel verbeterde de fysieke leefomgeving enigszins. In 2020 gaf nog 52% van de bewoners aan overlast te ervaren van fysieke verloedering, zoals rommel op straat en vernielingen. Dit percentage daalde naar 47% in 2021, 40% in 2022 en verder naar 37% in 2023 (OCD, 2021, 2022, 2023).

Op het gebied van sociale veiligheid is er eveneens een afname van overlast zichtbaar. In 2020 ervaaarde 53% van de bewoners sociale overlast, zoals hinder van rondhangende jongeren of dronken mensen op straat. Dit percentage daalde naar 47% in 2021, 40% in 2022 en 33% in 2023 (OCD, 2021, 2022, 2023). Hoewel er dus duidelijke verbeteringen zijn in fysieke verloedering en sociale veiligheid, blijft het niveau van sociale samenhang een aandachtspunt. Over het geheel genomen toont de situatie in 2023 lichte verbeteringen vergeleken met 2020, maar de vooruitgang is voornamelijk gerealiseerd in het jaar 2021, waarna de situatie grotendeels stabiel bleef.

Pijler	Indicator	2020	2021	2022	2023
Algemeen	Rapportcijfer Prettig Wonen	6,0	6,6	6,8	6,7
Sociaal	Schaalscore sociale samenhang (hoe hoger, hoe beter)	-	5,3	5,3	5,3
Fysiek	Schaalscore fysieke verloedering (hoe hoger, hoe meer verloedering)	50%	47%	40%	37%
Veilig	Schaalscore sociale veiligheid (hoe hoger, hoe meer overlast)	53%	47%	40%	33%

Schema 4: Gemeente Dordrecht. (2024). Raadsinformatiebrief - Voortgang plan van aanpak Kromhout-Kasperspad. April 2024.

Bekendheid maatregelen

In het OCD-onderzoek van 2023 is de bekendheid van de beheermaatregelen in de wijk Kromhout-Kasperspad onder bewoners in kaart gebracht. Met dit onderdeel is inzicht verkregen in welke maatregelen bewoners opmerken en hoe zij de effectiviteit ervan ervaren. Uit de cijfers van het OCD onderzoek in 2023 kwam naar voren dat het cameratoezicht (63%) en de inzet op het verwijderen van zwerfafval (59%) volgens buurtbewoners de meest zichtbare maatregelen zijn. Minder opgemerkt worden de aanpak van overlastgevende panden (9%), de inzet van de aandachtsregisseur (10%), SUS-wachters (19%), afvalcoaches (26%) en de beveiliging van het Leger des Heils (36%).

Wat betreft de ervaren effectiviteit vinden buurtbewoners de inzet van de beveiliging van het Leger des Heils het meest effectief (74%), gevolgd door de inzet van de aandachtsregisseur (66%), politie (65%), en Handhaving (58%). Ook het verwijderen van zwerfafval wordt door een meerderheid van de bewoners als een belangrijke maatregel gezien (55%). Ondanks de genomen maatregelen geeft vier op de tien buurtbewoners aan dat zij graag aanvullende beheermaatregelen zouden zien. Zo wordt de behoefte aan meer toezicht en strengere handhaving, ook in de avond, het meest benoemd. Daarnaast vragen bewoners om extra aandacht voor het schoonhouden van de buurt. (OCD, 2023, Leefsituatie Kromhout Kasperspad)

Gemeentelijke aandacht in de buurt

De perceptie van bewoners over de betrokkenheid en communicatie van de gemeente is tussen 2021 en 2023 grotendeels stabiel gebleven. Ongeveer 15 tot 20% van de bewoners geeft aan niet tevreden te zijn over de mate van aandacht die de gemeente aan de wijk besteedt. Daarentegen is twee derde van de bewoners (67%) van mening dat de gemeente voldoende aandacht heeft voor de leefbaarheid en veiligheid in hun buurt. Minder positief zijn bewoners over hoe de gemeente luistert naar hun mening, waarbij slechts 33% vindt dat hun stem voldoende gehoord wordt.

Daarnaast ervaart 35% van de bewoners dat er ruimte is voor hun ideeën en initiatieven, wat een verbetering laat zien ten opzichte van 2022, toen dit percentage nog op 24% lag. Dit duidt erop dat er in het afgelopen jaar enige vooruitgang is geboekt op het gebied van bewonersparticipatie. (OCD, 2023, Leefsituatie Kromhout Kasperspad)

Fixi-meldingen

Uit de analyse van de Fixi-meldingen in het Kromhout-Kasperspad blijkt een aanzienlijke toename in het aantal meldingen tussen januari 2023 en juni 2024. Bewoners vroegen tijdens een beheergroep-overleg om dit overzicht, omdat ze benieuwd waren of er in 2024 meer meldingen worden gedaan dan in 2023. De resultaten laten inderdaad zien dat het aantal meldingen in 2024 significant is toegenomen, met een stijging van ongeveer 30% tot 270% vergeleken met het jaar ervoor, terwijl de verwachting slechts een stijging van 10% per jaar was. In 2023 werden de meeste meldingen gedaan in de categorieën "handhaving openbare ruimte" (39%), "afval" (30%) en "wegen, bestrating en paden" (11%). (Gemeente Dordrecht, Fixi-meldingen 2023-2024, juni 2024)

De hotspots waar de meeste meldingen plaatsvonden, waren onder andere het Kasperspad ter hoogte van het Vriesepoortshof, het Vrieseplein, het Warmoezierspad (midden), Kromhout ter hoogte van het Leger des Heils, en het Kasperspad aan de Sint Jorisweg. In 2024 is het aantal meldingen in de categorieën "afval" en "handhaving openbare ruimte" verder toegenomen. Afvalmeldingen maken in 2024 maar liefst 43% van het totaal aantal meldingen uit, terwijl handhaving openbare ruimte goed is voor 34% van de meldingen.

Meldingen over wegen, bestrating en paden zijn in 2024 gedaald naar 7%. Dit laat zien dat afvalproblematiek steeds meer een dominant issue wordt in de wijk. Wat betreft de locaties van de meldingen blijven de hotspots in 2024 grotendeels dezelfde als in 2023. De meeste meldingen komen nog steeds van het Kasperspad ter hoogte van het Vriesepoortshof en het Vrieseplein. Ook het Kromhout ter hoogte van het Leger des Heils en het Warmoezierspad blijven plekken waar relatief veel meldingen worden gedaan. (Gemeente Dordrecht, Fixi-meldingen 2023-2024, juni 2024)

Politieregistraties

Uit de analyse van de politieregistraties door het OCD blijkt dat het aantal **meldingen van overlast** door alcohol, drugs, zwervers en verwarde/overspannen personen in het gebied Kromhout-Kasperspad hoger ligt dan gemiddeld in de rest van Dordrecht. De meldingen over zwervers en verwarde personen vertonen meer fluctuaties, met een daling in het tweede en derde kwartaal van 2023 vergeleken met voorgaande jaren. Over het algemeen blijft Kromhout-Kasperspad een gebied waar meer meldingen van overlast worden geregistreerd dan in de rest van de stad.

Uit de **criminaliteitsmeldingen** van het gebied Kromhout-Kasperspad blijkt dat met name het aantal meldingen van mishandeling per 1.000 inwoners opvallend hoog is. In de afgelopen jaren lag dit aantal bijna elk kwartaal op het dubbele van het gemiddelde in Dordrecht, en in 2022 bereikte het aantal meldingen het hoogste niveau sinds 2019. In het tweede en derde kwartaal van 2022 was het aantal meldingen van mishandeling zelfs drie keer zo hoog als in Dordrecht als geheel. Ook bedreigingen worden vaker gemeld in Kromhout-Kasperspad dan in de rest van de stad. Wat betreft diefstallen van snor-, brom- en gewone fietsen lag het aantal meldingen in 2022 rond het Dordtse gemiddelde, wat een lichte verbetering is ten opzichte van voorgaande jaren waarin dit aantal vaak iets hoger was.

Conclusie

In 2023 bleef de leefbaarheid in het gebied Kromhout-Kasperspad vrijwel onveranderd ten opzichte van het voorgaande jaar (er is een daling te zien van 40% in 2022 naar 37% in 2023). Op het gebied van veiligheid is een iets grotere daling te zien, waarbij in 2022 40% van de bewoners veel sociale overlast ervaarde, terwijl dit percentage in 2023 daalde naar 33%. De cijfers laten zien dat de grootste vooruitgang in 2021 is geboekt, een jaar waarin merkbare verbeteringen zichtbaar werden bij de bewoners. Sindsdien zijn de problemen rondom sociale overlast en fysieke verloedering geleidelijk afgenomen tussen 2021 en 2022, maar het algemene gevoel van prettig wonen, de sociale veiligheid en tevredenheid over de leefomgeving is grotendeels stabiel gebleven tussen 2022 en 2023.

Daarnaast blijkt uit de analyse van de Fixi-meldingen dat afvalproblematiek een belangrijk knelpunt blijft in de wijk. Het aantal meldingen over afval is in 2024 verder gestegen en vertegenwoordigt inmiddels 43% van het totaal aantal meldingen. Dit wijst erop dat het aanpakken van afval en de handhaving van een schone openbare ruimte essentiële aandachtspunten blijven voor de verdere verbetering van de leefbaarheid in het gebied.

De conclusie die getrokken kan worden uit het hoge aantal meldingen bij de politie in het Kromhout-Kasperspad is dat er een duidelijke behoefte bestaat aan meer handhaving en toezicht in het gebied. Het feit dat het aantal meldingen van overlast, mishandelingen en bedreigingen significant hoger ligt dan in de rest van Dordrecht wijst erop dat de problemen rondom veiligheid nog steeds een grote zorg zijn voor de bewoners.

Op basis van het gemeten rapportcijfer ‘Prettig Wonen’ en de indicatoren sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast waarmee de aanpak is gemonitord, blijkt dat de situatie in de wijk duidelijk is verbeterd sinds 2020, wat aantoont dat de genomen maatregelen effect hebben gehad. Hoewel 2023 een stabiel jaar was, blijft het afvalprobleem en de behoefte aan meer toezicht en handhaving een aandachtspunt om de leefbaarheid verder te optimaliseren.

Pijler	Indicator	2020	2021	2022	2023
Algemeen	Rapportcijfer Prettig Wonen	6,0	6,6	6,8	6,7
Sociaal	Schaalscore sociale samenhang (hoe hoger, hoe beter)	-	5,3	5,3	5,3
Fysiek	Schaalscore fysieke verloedering (hoe hoger, hoe meer verloedering)	50%	47%	40%	37%
Veilig	Schaalscore sociale veiligheid (hoe hoger, hoe meer overlast)	53%	47%	40%	33%

Bron: Gemeente Dordrecht. (2024). Raadsinformatiebrief - Voortgang plan van aanpak Kromhout-Kasperspad. April 2024.

Hoofdstuk 3

Kwalitatieve evaluatie

In dit hoofdstuk leest u de kwalitatieve input van drie belangrijke stakeholdergroepen in het Kromhout-Kasperspad. Gemeentelijke medewerkers, professionals uit de wijk en bewoners zijn geïnterviewd en hebben geëvalueerd op de afgelopen jaren aan de hand van zes componenten.

Over de kwalitatieve evaluatie

Om deze evaluatie systematisch en uitgebreid te kunnen uitvoeren, is een evaluatieframework opgebouwd rondom zes hoofdcomponenten. Het evaluatieframework is met zorg bepaald in samenspraak met de gemeente Dordrecht. Het geeft zowel een beeld van de procesmatige als de inhoudelijke aspecten van de aanpak en brengt tevens de resultaten in kaart. Het evaluatieframework is opgebouwd rondom zes hoofdcomponenten. Dit framework zal consistent en uniform worden toegepast in de evaluatie en geldt voor alle stakeholdergroepen (interne stakeholders, externe partijen en bewoners), zodat iedere stakeholdergroep via dezelfde onderzoekslijn de aanpak van het Kromhout-Kasperspad evalueert. Voor de evaluatie van de aanpak worden zowel kwantitatieve als kwalitatieve gegevens gebruikt. Het framework is verdeeld in de volgende zes componenten:

Component 1	Planvorming Dit onderdeel richt zich op de motivaties achter het plan van aanpak, het proces en de informatie die hebben geleid tot de vorming van het plan.
Component 2	Startfase Hier wordt de aandacht gevestigd op de start van de aanpak, de rolverdeling en de initiële samenwerking tussen stakeholders.
Component 3	Uitvoering Dit deel evalueert de daadwerkelijke uitvoering van de interventies en initiatieven, inclusief hun effectiviteit en verbeterpunten.
Component 4	Betrokkenheid Stakeholders Dit onderdeel onderzoekt hoe stakeholders zijn betrokken bij verschillende fasen van het plan en hoe zij de samenwerking en communicatie ervaren.
Component 5	Monitoring en Evaluatie Deze sectie focust op de kwantitatieve analyse en de evaluatie van de meetbare resultaten. Ook brengt het in kaart hoe stakeholders kijken naar de kwantitatieve meetindicatoren en -methoden.
Component 6	Vooruitblik 2025 Tot slot wordt in de evaluatie gekeken naar de toekomst en de behoefte aan voortzetting of afronding van het plan en de borging van inzet.

Component 1: Planvorming

Dit onderdeel onderzoekt de basis waarop het Plan van Aanpak is gebouwd. Het is essentieel om te begrijpen wat de motivaties van de gemeente waren en welke informatie en stakeholders betrokken waren bij de formulering van het plan. Dit helpt bij het evalueren of de fundamenten van het plan solide waren en of alle relevante partijen op de juiste manier zijn betrokken vanaf het begin.

Component 2: Startfase

De opstartfase is cruciaal omdat het de fase is waarin de basis wordt gelegd voor de uitvoering. Het evalueren van deze fase helpt bij het identificeren van eventuele problemen of successen in de vroege stadia van de aanpak. Het onderzoekt hoe de rol van de aandachtsregisseur is vormgegeven en hoe stakeholders zijn betrokken bij de initiële stappen.

Component 3: Uitvoering

Bij de uitvoering ligt de focus op de implementatie van de initiatieven en interventies. Dit onderdeel beoordeelt welke initiatieven zijn uitgevoerd, hoe effectief deze waren, en welke leerpunten en succesfactoren kunnen worden geïdentificeerd. Het omvat ook een kwantitatieve analyse van de leefbaarheid, misdaadcijfers en participatiegraden van 2020, 2021, 2022 en 2023 om de effectiviteit van de interventies te meten.

Component 4: Betrokkenheid stakeholders

De betrokkenheid van stakeholders is een cruciale factor voor het succes van het plan. Dit onderdeel evalueert in hoeverre stakeholders betrokken zijn geweest bij de verschillende fasen van het plan, hoe zij de samenwerking en communicatie ervaren, en welke verbeterpunten er zijn. Dit biedt inzicht in de mate van participatie en de kwaliteit van de samenwerking tussen alle betrokken partijen.

Component 5: Monitoring en evaluatie

De monitoring en evaluatie sectie richt zich op de kwantitatieve aspecten van het plan. Het analyseert de gegevens verzameld door het OCD en andere bronnen om te bepalen in hoeverre de doelstellingen zijn bereikt. Het onderzoekt ook de perceptie van stakeholders over de betrouwbaarheid en relevantie van deze gegevens. Dit onderdeel helpt bij het objectief meten van de impact en effectiviteit van de aanpak.

Component 6: Toekomstvisie Kromhout-Kasperspad

Dit onderdeel kijkt naar de toekomst en onderzoekt de behoefte aan voortzetting van het Plan van Aanpak. Het verzamelt feedback van stakeholders over de noodzaak en vorm van een eventuele voortzetting, en identificeert wat er nodig is om de aanpak te verbeteren of af te ronden. Dit helpt bij het maken van strategische beslissingen voor de toekomst van de aanpak.

Interviews per stakeholdergroep

Voor de kwalitatieve evaluatie zijn diverse stakeholdergroepen geïnterviewd om een breed en representatief beeld te krijgen van de effectiviteit en impact van de aanpak in het gebied Kromhout-Kasperspad. Iedere stakeholdergroep evalueert de aanpak via dezelfde onderzoekslijn. De belangrijkste groepen die in deze evaluatie worden betrokken zijn interne stakeholders binnen de gemeente Dordrecht, externe stakeholders zoals de politie, het Leger des Heils en woningcorporatie Trivire en de bewoners uit het gebied als derde stakeholdergroep. Hieronder worden de groepen nader toegelicht.

Interne stakeholders

Voor de evaluatie met interne stakeholders is in gesprek gegaan met betrokkenen die werkzaam zijn bij onder meer de afdeling Openbare Orde en Veiligheid, Wijk- Gebied en Accountmanagement, Wijkadvies, Handhaving, Planning & Control cluster Wijken, het Sociaal domein en de bestuurlijk portefeuillehouder. Het bureau zal de verschillende initiatieven en interventies die zijn ingezet door de gemeente om de leefbaarheid en veiligheid in het gebied te verbeteren, grondig evalueren. Hierbij wordt gekeken naar de effectiviteit van deze maatregelen en hoe zij hebben bijgedragen aan de beoogde doelen.

Externe stakeholders

Voor de evaluatie van de stakeholderbetrokkenheid gaan wij in gesprek met diverse externe stakeholders die betrokken zijn geweest bij de aanpak om de mate van betrokkenheid en participatie van alle betrokken partijen te evalueren. Het gaat hier primair om organisaties als Buurtwerk, Politie, Leger des Heils en Trivire. In de evaluatie wordt de samenwerking en communicatie tussen deze belanghebbenden gedurende de uitvoering van de aanpak geëvalueerd. In de evaluatie wordt ook in kaart gebracht hoe deze stakeholders hebben bijgedragen binnen de aanpak.

Bewoners uit het gebied

Voor de evaluatie met bewoners is gesproken met bewoners die actief zijn in het Bewonersplatform de "BuurtPlu" en de bewoners die vanuit de Verbindingskamer (in opdracht van Trivire en de gemeente Dordrecht) zijn betrokken. Daarnaast is er gesproken met één individuele bewoner. In deze gesprekken evalueren wij met de bewoners of en in welke mate de verschillende initiatieven en interventies die zijn ingezet door de gemeente de leefbaarheid en veiligheid in het gebied wel of niet hebben verbeterd. De tevredenheid van bewoners en hun perceptie van de veranderingen in het gebied is onderzocht om een breed beeld te verkrijgen van de impact van de aanpak op hun leefomgeving.

Bewoners die actief zijn binnen het Actiecomité wilden **niet** deelnemen aan deze evaluatie wat maakt dat hun visie, ervaringen en behoeften niet zijn meegenomen in dit evaluatieonderzoek.

Onderzoekspopulatie

Voor dit evaluatieonderzoek is gesproken met in totaal n=34 respondenten die direct of indirect betrokken zijn bij het Plan van Aanpak voor het Kromhout-Kasperspad. Dit omvat n=13 gemeentelijke medewerkers van de Gemeente Dordrecht, waaronder de Clustermanager Wijken, Teamleider Wijken, Opgavemanager Veilige Wijken, Wijk- en Gebiedsmanager, Teamleider Handhaving, Programmamanager Aanpak Overlast, Strategisch Beleidsadviseur Maatschappelijke Opvang en Wonen, en Beleidsadviseurs Wijkadvies. Daarnaast zijn er gesprekken gevoerd met n=7 professionals van externe partijen, waaronder de Politie, het Leger des Heils, woningcorporatie Trivire, de Verbindingskamer en Buurtwerk. Ook is gesproken met n=14 bewoners, waarvan 5 afkomstig uit het Bewonersplatform, 1 individuele bewoner, en 8 bewoners die verbonden zijn aan de Verbindingskamer. Deze diverse groep respondenten biedt een breed inzicht in de verschillende perspectieven op de aanpak en de ervaringen binnen het gebied. Het aantal respondenten (n=34) is daarmee passend voor dit evaluatieonderzoek, gezien de focus op de directe betrokkenheid van de respondenten bij het Plan van Aanpak.

Component 1 | Planvorming

Dit onderdeel richt zich op de motivaties achter het plan van aanpak, het proces en de informatie die hebben geleid tot de vorming van het plan.

1

De planvorming van het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' is voortgekomen uit de aanhoudende uitdagingen op het gebied van leefbaarheid in het gebied Sint Jorisweg, Kromhout, Vriesestraat, Vrieseplein en Kasperspad. Zoals in de inleiding van het plan staat vermeld:

"De leefbaarheid in het gebied Sint Jorisweg, Kromhout, Vriesestraat, Vrieseplein en Kasperspad staat al jarenlang onder druk. Dit gebied is in 2017 geprioriteerd als aandachtsgebied en sindsdien is de gemeente Dordrecht samen met de partners, de beheergroep en de (maatschappelijke) instellingen actief om de overlast terug te dringen. Ondanks alle aandacht, inzet en investeringen in dit gebied, die de afgelopen jaren tot de nodige verbeteringen hebben geleid, wordt door een deel van de bewoners nog overlast ervaren en voelen sommige bewoners zich relatief onveilig.

Deze aanpak is nauw verbonden met diverse gemeentelijke beleidsterreinen en beleidsplannen, zoals de visie 'Van opvang naar wonen 2020-2025' en het 'Integraal Veiligheidsplan 2019-2022'. Stuk voor stuk richtinggevende plannen, maar wel afzonderlijke plannen. Om de problematiek en acties in het gebied Kromhout-Kasperspad krachtiger en meer in samenhang te laten zien, en de ervaren problemen van de bewoners¹ goed te adresseren, presenteren we de aanpak voor de overzichtelijkheid in één integraal plan. Dit is het plan van aanpak dat voor u ligt. Een plan waar alle thema's die in het gebied spelen, samen komen. We geven er, naast alles wat we al doen, ook een impuls aan. We verstevigen en geven extra gas."

— **Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad, Gemeente Dordrecht (2020).**

De inleiding van het plan 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' geeft de context weer waarbinnen het plan tot stand is gekomen en onderstreept de noodzaak van voortdurende inspanningen om de overlast en het gevoel van onveiligheid in het Kromhout-Kasperspad verder terug te dringen. In het kader van deze evaluatie is gekeken naar de motivatie achter het plan, het proces waarop het plan is vormgegeven en de mate waarin gemeentelijke medewerkers, professionals die werkzaam zijn bij externe partijen in de wijk en bewoners zich betrokken hebben gevoeld in deze planfase. De ervaringen en perspectieven van de verschillende stakeholders bieden waardevolle inzichten in zowel de uitdagingen als de successen die het proces van planvorming hebben gekenmerkt.

Het proces van planvorming

Wat allereerst opvalt in de evaluatie van component 1 (planfase) is dat zowel gemeentelijke medewerkers als professionals die werkzaam zijn bij externe organisaties in de wijk aangeven dat het plan 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' onder grote tijdsdruk tot stand is gekomen. Verschillende respondenten benoemden dat een groep bezorgde bewoners zich in 2020 mobiliseerde en hun zorgen over de wijk uitten richting de gemeenteraad en politieke partijen binnen de gemeente Dordrecht. Tijdens een Raadsvergadering werd vervolgens besloten dat het Kromhout-Kasperspad, naast de aandacht die het gebied al kreeg in het kader van overlastbestrijding, extra aandacht nodig had om de ervaren problematiek aan te pakken. Volgens interne en externe stakeholders leidde dit tot de bestuurlijke opdracht om in een zeer korte periode een plan van aanpak te formuleren voor het gebied. Hoewel er begrip is voor de hoge interne druk om tot een goed plan te komen, merkten sommige gemeentelijke medewerkers op dat deze haast ten koste is gegaan van een breder draagvlak binnen de gemeente en bij partners in de wijk. Ze gaven aan dat de noodzaak voor het plan, naast de bestaande inzet, niet volledig werd begrepen, omdat er al sinds 2017 aanzienlijke inspanningen werden geleverd in het kader van overlastbestrijding.

"Kijkend naar het proces geeft het mij de indruk dat het plan onder stoom en kokend water tot stand is gekomen en niet integraal. Op dat moment stond er veel druk op, waardoor het plan heel snel is opgezet."

- Gemeentelijke medewerker

Professionals die op dit moment werkzaam zijn in de wijk geven aan dat zij nauwelijks betrokken zijn geweest bij de planfase en niet goed weten wie er vanuit hun organisatie wel betrokken was. Zij benadrukken dat het Kromhout-Kasperspad altijd hun aandacht had, en dat er al een goede samenwerking was met de gemeente Dordrecht op het gebied van overlastproblematiek. Hun focus en activiteiten zijn consistent gebleven, ondanks de ontwikkeling van het nieuwe Plan van Aanpak, evenals hun samenwerking met omliggende wijken.

Aan de andere kant wijzen sommige interne medewerkers erop dat er wel degelijk sprake was van intensieve samenwerking tijdens de planvorming. Eén van hen benadrukt dat er een dynamische periode was waarin bestaande initiatieven in de wijk werden voortgezet, maar er ook actief gezocht werd naar nieuwe interventies. Zo ervaart één van de respondenten dat er destijds juist veel communicatie tussen partijen onderling was, zowel binnen de gemeente als met externe partijen en bewonersgroepen.

Deze verschillende perspectieven tonen aan dat de samenwerking tijdens de planvorming niet door iedereen hetzelfde werd ervaren. Terwijl sommige medewerkers de periode als dynamisch en intensief omschrijven, voelden anderen zich juist minder of helemaal niet betrokken. Het merendeel van de gemeentelijke medewerkers en professionals van externe partijen ervaren wel dat het plan onder hoge tijdsdruk tot stand is gekomen, wat voor de toekomst niet wenselijk wordt geacht.

De pijlers en hotspots

In het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' staan drie pijlers centraal: fysiek, sociaal, en veilig. Deze pijlers worden door zowel gemeentelijke medewerkers als professionals die werkzaam zijn bij externe partijen in de wijk gezien als relevante en noodzakelijke richtlijnen voor verbetering van de wijk. Dit geldt ook voor de hotspots die in het plan staan omschreven. Een aantal personen geeft aan dat het vanuit het plan lastig te achterhalen waarom de hotspots waren geïdentificeerd als hotspots. Uit de evaluatie blijkt dat deze hotspots mede zijn bepaald op basis van input van bewoners, gesprekken met stakeholders in de wijk en overlastcijfers en fixi-meldingen.

"Kijkend naar de pijlers en hotspots denk ik dat de buurt Kromhout-Kasperspad goed is geprioriteerd, gezien de opsomming van de aanwezige voorzieningen die te vinden zijn. Daardoor kan je het verantwoorden dat het een aandachtsgebied is."

- Gemeentelijke medewerker

Integraal plan

In het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' wordt benadrukt dat de aanpak nauw verbonden is met diverse gemeentelijke beleidsterreinen en beleidsplannen, zoals de visie 'Van opvang naar wonen 2020-2025' en het 'Integraal Veiligheidsplan 2019-2022' (Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad, Gemeente Dordrecht, 2020). Uit de evaluatie blijkt dat gemeentelijke medewerkers, professionals bij externe partijen in de wijk en bewoners hopen dat de visie 'van Opvang naar Wonen' de komende jaren resultaat gaat opleveren, omdat men denkt dat veel problematiek in de wijk wordt (mede)veroorzaakt door bewoners die tijdelijk bij het Leger des Heils verblijven. Zowel interne als externe stakeholders en bewoners vinden het essentieel dat het Leger des Heils inzet op een snellere doorstroom naar zelfstandig wonen. Daarnaast moet er meer crisisopvang in de regio beschikbaar komen. Hierdoor kan de druk op de zorg en opvang voor dak- en thuislozen beter worden verspreid. Dit zal de overlast in het Kromhout-Kasperspad de komende jaren verminderen.

Een aantal gemeentelijke medewerkers geeft in de evaluatie aan dat zij van mening zijn dat de aanpak beter afgestemd had moeten worden met de gebiedsmanager en dat er vooraf beter nagedacht had kunnen worden over de mogelijke effecten van de intensieve inzet in het Kromhout-Kasperspad op omliggende wijken. Zij merken op dat bepaalde overlastproblematiek zich inmiddels heeft verplaatst naar nabijgelegen wijken, een verschijnsel dat zij omschrijven als het "waterbed-effect." Volgens een aantal medewerkers had dit effect mogelijk voorkomen kunnen worden met een meer geïntegreerde en strategisch afgestemde benadering, waarin de bredere impact op aangrenzende gebieden beter was meegenomen.

De doelstelling

Om de daadwerkelijke resultaten van de inzet in het gebied meetbaar te maken, is besloten de veiligheidsmonitor van de gemeente Dordrecht als algemeen uitgangspunt aan te houden. In 2019 kreeg Dordrecht als geheel een 7,3 voor 'prettig wonen' van haar inwoners. De binnenstad van Dordrecht scoorde hierbij een 7,6, terwijl het gebied Kromhout-Kasperspad een 6,0 kreeg. Als doel voor het Kromhout-Kasperspad werd gesteld om eind 2024 hetzelfde leefbaarheidscijfer als de binnenstad (7,6) te behalen. Om dit te bereiken werd eind april 2020 een aandachtsregisseur aangesteld om de aanpak te coördineren en verder uit te bouwen.

"De ambitie was een rapportcijfer 7,6 voor prettig wonen. Wie verzint het? Je wekt een verwachting op die je in deze buurt nooit kan waarmaken! De doelstelling is niet realistisch."

- Gemeentelijke medewerker

De doelstelling die in het Plan van Aanpak is gesteld om het rapportcijfer 'Prettig Wonen' in een periode van drie jaar van een 6,0 te verhogen naar een 7,6, wordt door zowel gemeentelijke medewerkers als professionals die werkzaam zijn in de wijk als onrealistisch beschouwd. Uit de evaluatie blijkt dat er onduidelijkheid heerst over de herkomst en onderbouwing van deze doelstelling. Zo wordt namelijk meermaals benadrukt dat een wijk als het Kromhout-Kasperspad niet kan worden vergeleken met de binnenstad, gezien de aanwezigheid van GGZ-instellingen, het Leger des Heils en de ligging van de wijk vlakbij centraal station. Men ziet dat het Leger des Heils veel positieve inzet heeft gepleegd in de wijk, maar het blijft volgens professionals een instelling die specifieke doelgroepen en uitdagingen met zich meebrengt die niet aanwezig zijn in andere delen van de stad. Dit maakt dat het Kromhout-Kasperspad niet kan worden vergeleken met de binnenstad. Bovendien wordt door het merendeel van de stakeholders benadrukt dat het verbeteren van het rapportcijfer 'Prettig Wonen' in een wijk met deze omstandigheden meer tijd kost dan gestelde termijn van 3 jaar.

"Voor Kromhout-Kasperspad is als belangrijkste indicator het rapportcijfer van een 7,6 aangehouden. Je kan een rapportcijfer wel als indicator gebruiken, maar dan wel een realistisch cijfer. Zeker gezien de voorzieningen die er in het Kromhout-Kasperspad gevestigd zijn."

- Gemeentelijke medewerker

Bewoners in de planvorming

In de evaluatie is gesproken met bewoners die actief zijn binnen het bewonersplatform, de Beheergroep en bewoners die zijn betrokken via de Verbindingskamer. Uit het onderzoek blijkt dat er verschil te zien is in de beleving van de wijk tussen bewoners die actief zijn in het bewonersplatform en de bewoners die betrokken zijn door de Verbindingskamer.

Een aantal bewoners die actief zijn binnen het bewonersplatform geeft aan dat medebewoners invloed hebben gehad op de planfase door hun onvrede te hebben geuit bij de gemeente Dordrecht. Deze uiting van onvrede heeft uiteindelijk geleid tot de oproep voor het opstellen van het Plan van Aanpak, waarbij de nadruk heeft gelegen op het veiligheidsprobleem in de wijk. Bewoners zien dat de politieke steun en het verkrijgen van aandacht voor de problematiek in het Kromhout-Kasperspad tot stand is gekomen doordat men zich heeft gemobiliseerd en gezamenlijk de onvrede over de wijk heeft geuit. Bewoners binnen het bewonersplatform voelen zich onvoldoende betrokken bij de planvorming, in tegenstelling tot de totstandkoming van de visie 'Van Opvang naar Wonen' en zijn teleurgesteld dat hun input niet actief is opgehaald. Daarnaast hadden zij graag gezien dat het plan een langere termijn besloeg dan de gestelde termijn van 3 jaar. Om structureel problemen aan te pakken zou de gewenste termijn daarom 5 tot 10 jaar moeten zijn.

“De visie 'Van Opvang naar Wonen' heeft uiteindelijk een beeld gegeven van de huidige stand van zaken in de wijk. Als bewoners mochten wij ook onze mening hierover geven. We hebben ons toen ingezet bij de gemeente om de visie te veranderen en deze is op basis van onze input aangepast. In het uiteindelijke plan lazen wij onze eigen input terug. Onze wensen en bedenkingen stonden er ook in. Dit had idealiter ook zo moeten zijn bij het opstellen van het Plan van Aanpak. ”

- Bewoner uit de wijk

Bewoners die betrokken zijn via de Verbindingskamer zijn zich niet bewust geweest van het feit dat er een Plan van Aanpak actief was in het Kromhout-Kasperspad vanuit de gemeente. Zij geven aan dat zij wel problemen in de wijk ervaren, maar dat deze problematiek met name gericht is op het afvalprobleem in de wijk en de geringe parkeerplekken. De groep bewoners die via de Verbindingskamer is betrokken, geeft aan dat zij weinig tot geen veiligheidsproblemen ervaren in de wijk, behalve dat er regelmatig erg hard wordt gereden in de wijk. Een aantal van deze bewoners ervaart overlast door medebewoners vanwege een burenruzie, maar dit belemmert hen niet in hun veiligheidsbeleving.

Component 2 | Opstartfase

Hier wordt de aandacht gevestigd op de start van de aanpak, de rolverdeling en de initiële samenwerking tussen stakeholders.

2

Na de fase van planvorming is het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' gestart, waarbij een aandachtsregisseur in de wijk is aangesteld die zich specifiek richt op het gebied Kromhout-Kasperspad en de 9 hotspots die in het plan vermeld staan.

Een aandachtsregisseur in de wijk

In 2021 is een aandachtsregisseur aangesteld door de gemeente. Hij werkte op dat moment in opdracht van de burgemeester vanwege de focus op veiligheid die het gebied op dat moment nodig had. Gemeentelijke medewerkers geven aan dat de keuze voor de aandachtsregisseur met zorg is gemaakt. Er werd gezocht naar iemand met ervaring binnen het veiligheidsdomein en iemand die een actieve benadering kent. De keuze voor een aandachtsregisseur sloot aan bij de behoefte van de gemeente om een frisse blik te hebben in de wijk en om daadwerkelijk vooruitgang te boeken binnen de gestelde pijlers. Interne medewerkers erkennen dat de rol van de aandachtsregisseur duidelijk anders was dan die van de reguliere wijkmanager, iets wat op dat moment ook zeer gewenst was voor de wijk. Zo had de aandachtsregisseur meer autonomie om snel actie te ondernemen en kon hij veel zichtbaar zijn in de wijk. Iets wat door gemeentelijke medewerkers met name aan het begin als zeer belangrijk werd gezien om resultaat te behalen in de wijk.

Professionals die werkzaam zijn in de wijk benadrukken dat de functie van de aandachtsregisseur uniek en noodzakelijk was vanwege de op dat moment complexe problemen in de wijk. De keuze voor de aandachtsregisseur werd gezien als passend vanwege zijn ervaring en achtergrond op het gebied van veiligheid. Professionals benadrukken dat zij hebben ervaren dat de aandachtsregisseur snel aan de slag ging en direct contact zocht met de partners en bewoners in de wijk. Uit de evaluatie blijkt dat de werkwijze van de huidige aandachtsregisseur als positief en onderscheidend wordt ervaren ten opzichte van de reguliere werkwijze van wijkmanagers. De intensieve aanwezigheid en betrokkenheid van de aandachtsregisseur in de buurt wordt gezien als grote meerwaarde, omdat hij goed in contact staat met de bewoners en partners in de wijk en de problemen in het gebied kan onderhouden.

“De aandachtsregisseur houdt de mensen bijeen waardoor de lijntjes kort blijven. Hij is goed in verbinden en mee bewegen. Hij hield ons betrokken door één keer in de twee weken een bijeenkomst te organiseren en er was ook een gezamenlijke WhatsApp groep.”

- Externe professional in de wijk

Daarnaast wordt benadrukt dat het aanstellen van een aandachtsregisseur met achtergrond en kennis van het juridisch instrumentarium, goed past bij wijken die te maken hebben met meerdere, complexe problemen op veiligheidsvlak. Een stevige aanpak gericht op handelen is in zulke gevallen noodzakelijk, waarbij een frisse blik van een nieuwe persoon in de wijk waardevol kan zijn. De aandachtsregisseur heeft volgens zowel gemeentelijke medewerkers als professionals die werkzaam zijn in de wijk laten zien dat het belangrijk is om direct en daadkrachtig van start te gaan, samenwerking op te zoeken en de communicatielijnen kort te houden. Zijn rol en betrokkenheid bij het Kromhout-Kasperspad wordt daarom ook gezien als succesfactor in de uitvoering van het plan.

Bewoners benadrukken dat zij de zichtbare aanwezigheid van de aandachtsregisseur in de wijk waardeerden. De aandachtsregisseur was vanaf het begin af aan benaderbaar en toonde oprechte betrokkenheid bij de ervaren overlast in de wijk. Het aantal bewoners dat betrokken is vanuit de Verbindingskamer was pas rond 2022 op de hoogte van de komst van de aandachtsregisseur. Ook zij benoemen het als positief dat de gemeente met de komst van de aandachtsregisseur in positieve zin gemakkelijker aanspreekbaar en benaderbaar is.

“Ik denk dat het heel goed is dat er een aandachtsregisseur is aangesteld om regie te houden in de wijk.”
- Bewoner uit de wijk

Het SOS-overleg

Eén van de belangrijkste interventies die de aandachtsregisseur vanaf de start heeft geïntroduceerd is volgens gemeentelijke medewerkers en de externe partijen het SOS-overleg. Uit de evaluatie blijkt dat de samenwerking tussen verschillende betrokken partijen tijdens de SOS-overleggen een van de belangrijkste succesfactoren was in de uitvoering van het plan in het Kromhout-Kasperspad. Dit overleg werd vooral gebruikt om signalen en problemen in de wijk snel op te pikken en gezamenlijk te bespreken. Zowel de aandachtsregisseur als externe partijen, zoals politie en handhaving, het Leger des Heils en Trivire, namen deel aan dit overleg. De snelle informatiedeling en coördinatie zorgden ervoor dat problemen vroegtijdig werden gesignaleerd en aangepakt, waardoor de algehele veiligheid verbeterde. Het SOS-overleg werd door zowel gemeentelijke medewerkers als externe partijen als bijzonder waardevol ervaren, omdat het regelmatig bijeenkomen van verschillende stakeholders hielp om sneller inzicht te krijgen in wat er in de buurt speelde. Hoewel het effect van deze overleggen moeilijk in harde cijfers of data uit te drukken is, wordt het succes vooral toegeschreven aan de kwalitatieve resultaten. Door het SOS-overleg zijn relaties versterkt en is er vertrouwen opgebouwd tussen de betrokken partijen, wat de samenwerking ten goede kwam en zorgde voor een meer gecoördineerde en effectieve aanpak van problemen in de wijk.

“Ik zou zeggen dat het SOS-overleg het meest effectief is geweest. Dat valt hier niet uit te drukken in cijfers of data. Het heeft meer kwalitatief resultaat, want er zijn relaties en vertrouwen opgebouwd.”
- Externe professional in de wijk

Component 3 | Uitvoering

Dit deel evalueert de daadwerkelijke uitvoering van de interventies en initiatieven, inclusief hun effectiviteit en verbeterpunten.

3

Na de planvorming begon de uitvoering van het plan 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad'. In dit onderdeel belichten we de uitvoering van de verschillende interventies die door gemeentelijke medewerkers, professionals die werkzaam zijn bij externe partijen in de wijk en bewoners benoemd zijn in de evaluatiegesprekken. We ordenen de besproken initiatieven aan de hand van de drie pijlers die centraal staan in de aanpak: veilig, sociaal en fysiek.

Pijler Veilig | Cameratoezicht

Het cameratoezicht in de wijk is aanzienlijk geïntensiveerd volgens betrokkenen, vooral in de gebieden rond het Leger des Heils en andere hotspots. Deze maatregelen hebben bijgedragen aan een gevoel van veiligheid, hoewel het probleem van overlast niet volledig is opgelost. Er wordt erkend dat ondanks de intensivering van het cameratoezicht en andere handhavingsmaatregelen, overlast een terugkerend probleem blijft dat moeilijk volledig te elimineren is.

Uit de evaluatie blijkt dat het cameratoezicht in de wijk Kromhout-Kasperspad door gemeentelijke medewerkers en professionals in de wijk van groot belang wordt geacht voor het handhaven van de veiligheid en het aanpakken van overlast. Er wordt benadrukt dat het niveau van inzet van politie, handhaving en cameratoezicht minimaal op het huidige niveau moet blijven. De samenwerking tussen de politie en handhaving, waarbij live camerabeelden worden bekeken en snel kan worden opgetreden, biedt de mogelijkheid om effectief in te grijpen wanneer zich incidenten voordoen. Desondanks blijkt uit enkele gesprekken dat de beschikbare juridische instrumenten zoals het cameratoezicht niet altijd op een logische en effectieve manier worden ingezet door de betrokken partners. Er is behoefte aan meer coördinatie en duidelijke afspraken over wie welke rol vervult in de aanpak van overlast. Bewoners die zijn gesproken via de Verbindingskamer ervaren in mindere mate een veiligheidsprobleem en ervaren met het cameratoezicht eerder een inbreuk op hun eigen privacy. Een aantal bewoners heeft het gevoel te worden afgeluisterd.

“Het is belangrijk om te kunnen sturen op juridische instrumenten. Camera toezicht wordt gefinancierd vanuit de gemeente en is een samenwerking tussen de politie en handhaving. Beelden kunnen live worden uitgekeken en als er gebeld wordt naar handhaving, die kan bellen naar de politie, dan kan je de dealer of overlastgever in een portiek ter plekke pakken en fouilleren. De instrumenten zijn er, maar wordt er wel echt effectief gebruik van gemaakt?”
- Gemeentelijke medewerker

Pijler Veilig | Interventies in samenwerking met politie

Uit de evaluatie blijkt dat de veiligheid in de wijk Kromhout-Kasperspad is verbeterd door gerichte acties en nauwe samenwerking tussen verschillende partijen. Zo is het samenscholingsverbod en het verbod om openlijk alcohol te nuttigen doorgezet. Controles op kamerverhuurpanden zijn uitgevoerd in samenwerking met de omgevingsdienst en BRP-controleurs, waarbij de korte lijnen tussen de aandachtsregisseur en andere betrokkenen als zeer effectief worden ervaren. Deze directe samenwerking maakt het mogelijk om snel te handelen wanneer ongeregistreerde bewoners of andere onregelmatigheden worden gesignaleerd. Hierdoor kunnen situaties die voorheen veel langer duurden, nu direct worden aangepakt, wat bijdraagt aan het gevoel van veiligheid in de wijk.

Daarnaast zijn er concrete successen geboekt met de aanpak van drugspanden, in samenwerking met de woningbouwcorporaties. Het opruimen van deze panden, die als verzamelpunt dienden voor zowel drugsgebruikers als handelaren, heeft de overlast merkbaar verminderd. Ook aanvullende maatregelen, zoals de inzet van SUS-wachters en handhaving via APV-acties, hebben volgens externe partners bijgedragen aan een meer zichtbare en daadkrachtige aanpak van overlast in de wijk. Deze gecombineerde aanpak, waarbij er snel en effectief wordt ingegrepen, heeft geleid tot een verbeterde veiligheidssituatie in het gebied. Een aantal bewoners dat actief is binnen het bewonersplatform ervaart de inzet van SUS-wachters echter als minder positief. Zij vinden dat SUS-wachters niet relevant zijn en dat deze investering beter elders besteed had kunnen worden.

Pijler Veilig | Handhaving

Uit de evaluatie blijkt dat de inzet van twee vaste handhavers in de wijk bijzonder effectief was in het verminderen van overlast. Deze handhavers, die aanvankelijk waren ingehuurd, kenden de wijk goed en waren zeer betrokken bij de bewoners. Hun zichtbare aanwezigheid en actieve benadering droegen bij aan een groter gevoel van veiligheid in de wijk. Ze spraken regelmatig met bewoners en wisten wie de veroorzakers van overlast waren, wat hen in staat stelde om gericht in te grijpen. Bovendien hadden zij door hun fysieke verschijning en houding een natuurlijk gezag, wat bijdroeg aan hun effectiviteit. Het is volgens externe professionals jammer dat deze handhavers uiteindelijk het gebied moesten verlaten, wat volgens hen het succes van de aanpak op toezicht en handhaving ondermijnde. De ervaring met deze handhavers toont echter aan dat persoonlijke betrokkenheid, zichtbaarheid en kennis van de wijk cruciaal zijn voor een succesvolle handhavingsaanpak.

“Wat ik effectief vond zijn de twee eigen handhavers in de wijk. Toen liep het heel goed. Zij waren ingehuurd en toen er sprake was om ze in dienst te nemen liep het stuk met de detachering. Deze handhavers waren erg begaan met de bewoners; ze spraken ze aan en ze waren zichtbaar. Ze wisten wat er speelde in de wijk en ze wisten wie de veroorzakers waren. Fysiek gezien waren ze ook groot gebouwd. Ze hadden echt gezag. Het effect van deze handhavers was dat de overlast verminderde.”

- Gemeentelijke medewerker

Pijler Sociaal | De Buurtkamer

De buurtkamer aan de Vrieseweg vervult een belangrijke functie als fysieke en zichtbare plek in de wijk. Bewoners kunnen er letterlijk aankloppen om in contact te komen met handhavers, de politie of de aandachtsregisseur, wat bijdraagt aan een gevoel van toezicht en veiligheid. Hoewel niet alle bezoekers van de buurtkamer uit de directe wijk komen, wordt de aanwezigheid van deze ruimte over het algemeen als positief ervaren. Toch geven sommigen aan te twifelen of de buurtkamer behouden moet blijven, omdat er momenteel te weinig deelnemers zijn bij activiteiten en de buurtkamer zelf. In de evaluatie wordt aangegeven dat dit mogelijk juist te maken kan hebben met de aangesloten politiepost, wat een gevoel van toezicht kan opwekken. Tegelijkertijd wordt benadrukt dat het goed is om overleggen en bijeenkomsten in de buurtkamer te blijven organiseren, zodat zowel de gemeente als externe partijen zichtbaar en bereikbaar blijven voor de wijkbewoners. De hernieuwde zichtbaarheid van de politie, die eerder leek af te nemen, wordt als een groot winstpunt gezien en onderstreept het belang van deze fysieke aanwezigheid.

“Ik weet niet of we de plek van de buurtkamer moeten houden. Er is een locatie nodig om het gevoel te geven. Bewoners hebben door een buurtkamer het gevoel dat er toezicht is, omdat er een politiepost in zit, maar de bezoekers van de buurtkamer zijn niet zo zeer de mensen uit de wijk. Het zijn meer de deelnemers van het Leger des Heils. De buurtkamer wordt ook te weinig bezocht. Er zijn te weinig activiteiten.”

- Gemeentelijke medewerker

Pijler Sociaal | Buurtwerk

Uit de evaluatie blijkt dat de buurtkamer in het Kromhout-Kasperspad momenteel niet optimaal functioneert, wat mogelijk te maken heeft met de invulling van de aanbesteding voor Buurtwerk. Een aantal gemeentelijke medewerkers binnen de gemeente geven aan dat binnen de huidige aanbesteding is vastgelegd dat buurtwerkers volgens een present werkmodel moeten opereren, wat inhoudt dat zij actief en zichtbaar in de wijk aanwezig moeten zijn. Echter, er is een verschil in interpretatie van wat dit precies inhoudt. Waar in de evaluatie te zien is dat bewoners verwachten dat buurtwerkers actief bij buurtbewoners aanbellen en zich proactief opstellen, lijkt Buurtwerk dit anders te benaderen. Dit heeft ertoe geleid dat bewoners de buurtwerkers en de activiteiten die door buurtwerk worden georganiseerd, niet altijd weten te vinden, simpelweg omdat er onvoldoende contact is geweest.

“De buurtkamer is een goede zet geweest. Het is een fysieke zichtbare plek in de wijk. Bewoners kunnen letterlijk op de deur kloppen om aanwezige handhavers, politie of de aandachtsregisseur te spreken.”

- Externe professional in de wijk

Met het oog op de nieuwe aanbesteding van Buurtwerk in 2025, wordt aanbevolen om de omschrijving van de functie in deze wijk te herzien. Er zou meer nadruk moeten worden gelegd op het actief langs de deuren gaan van buurtbewoners en een dagelijkse aanwezigheid in de wijk, zodat er echt een community kan worden opgebouwd. De buurtkamer, die gefinancierd wordt vanuit het bestaande budget, blijft een belangrijk ontmoetingspunt waar bewoners samen kunnen komen. Het behouden van deze faciliteit wordt dan ook sterk aangeraden, aangezien het een plek is waar verschillende groepen samenkomen en verbindingen worden gelegd binnen de wijk.

“Als bewoners hadden we andere verwachtingen over de inzet vanuit Buurtwerk, namelijk dat vanuit Buurtwerk meer out-reachend contact gezocht zou worden met bewoners. De toezegging van Buurtwerk door de gemeente is namelijk onder andere ontstaan door het onderzoek vanuit [...] in eerdere jaren. Als gevolg hiervan hadden we een meer opbouwachtige inzet verwacht. Dat maakt dat we niet tevreden zijn over de inzet van Buurtwerk omdat het niet duurzaam is, niet bijgedragen heeft aan versterking van het sociale netwerk in onze wijk. Wij zouden de inzet van de Buurtkamer graag zien op het versterken van de gemeenschapskracht in onze buurt.”

- Bewoner uit de wijk

Pijler Sociaal | De Verbindingskamer

De Verbindingskamer heeft in opdracht van de aandachtsregisseur en woningcorporatie Trivire een belangrijke rol gespeeld in het versterken van de sociale cohesie in de wijk Kromhout-Kasperspad. De opdracht richtte zich specifiek op bewoners die een woning huren bij Trivire. De focus van de Verbindingskamer lag op het opbouwen van een community. Dit deden zij onder andere door huis-aan-huisbezoeken, het organiseren van buurtactiviteiten en het opzetten van een WhatsApp-groep waarmee bewoners sneller met elkaar in contact konden komen en elkaar konden helpen. Deze inzet wordt door de betrokken bewoners zeer gewaardeerd, en ook bewoners uit het bewonersplatform geven aan dat zij een kans zien om in de toekomst meer met de Verbindingskamer samen te werken.

Bij een doorstart lijkt het mij goed om de Verbindingskamer weer te betrekken. In de toekomst is het des te belangrijk dat mensen elkaar leren kennen en dat er binding ontstaat in de wijk. Wij zouden graag met De Verbindingskamer in gesprek gaan om te bekijken welke mogelijkheden er zijn voor de toekomst. We zien dat De Verbindingskamer resultaten oplevert; als voorbeeld, vorig jaar deden de moskee in onze wijk en de Herman Josinahof niet mee aan het buurtdiner, maar dit jaar wel. Dat is al een winstpunt.”

- Bewoner

Uit de evaluatie blijkt dat er een duidelijke kans ligt om de bewoners die een woning huren bij Trivire actiever te betrekken bij het verbeteren van de leefbaarheid, maar dit vereist een andere benadering dan de manier waarop bijvoorbeeld het bewonersplatform actief is. De bewoners die zijn betrokken via de Verbindingskamer geven namelijk aan dat zij niet snel zelf initiatief zullen nemen om problemen collectief aan te pakken, of de behoefte hebben om in de vorm van vergaderingen bij elkaar te komen. Ze kenmerken zich door een wat meer afwachtende houding en ervaren minder problemen op het gebied van veiligheid en leefbaarheid dan de bewoners die actief zijn in het bewonersplatform. De zorgen en problemen van de bewoners die zijn gesproken via de Verbindingskamer richten zich specifiek op hun eigen woonomgeving, zoals de woning en (voor)tuin, en hebben daarmee vaak betrekking op de eigen woningcorporatie. Zij geven aan dat zij de algemene leefomgeving als prettig ervaren.

Om de opgebouwde relaties en betrokkenheid te behouden, is het cruciaal dat er iemand blijft die deze contacten voortzet en versterkt. Voor de bewoners die betrokken zijn via de Verbindingskamer is mondelinge communicatie belangrijk en zijn kleinschalige bijeenkomsten zonder ingewikkelde discussies essentieel om hen betrokken te krijgen. Een laagdrempelige avond in de buurtkamer met een specifiek thema zou bijvoorbeeld een effectieve manier zijn om deze bewoners op een toegankelijke manier te betrekken bij de wijk.

**“Het is belangrijk dat er iemand is die de opgebouwde relaties voortzet en versterkt, zodat de betrokkenheid blijft bestaan, ook na mijn vertrek.
Een goede overdracht is hierin essentieel..”**

- Externe professional uit de wijk

Pijler Fysiek | Afvalinzet in de wijk

Uit de evaluatie blijkt dat het buurtserviceteam binnen de gemeente de opdracht heeft gekregen om drie keer per week extra schoon te maken, bovenop de reguliere schoonmaakwerkzaamheden in de wijk. Deze intensivering van de schoonmaak, waarvoor extra financiële middelen zijn vrijgemaakt, is bedoeld om de wijk schoner te houden en de overlast van zwerfafval te verminderen. Dit initiatief komt naast de inzet van bewoners zelf, die ook actief bijdragen aan het opruimen van zwerfafval in de buurt. Door deze gezamenlijke inspanning van zowel het buurtserviceteam als de bewoners, wordt er gestreefd naar een schonere en leefbaardere omgeving in het Kromhout-Kasperspad.

Er is veel geïnvesteerd in het aanpakken van afvalproblemen in de wijk, vooral rondom de ondergrondse containers. Hoewel er zichtbare verbeteringen zijn, zoals de benoeming van de schoonste straat en diverse gedragsinterventies (zoals borden en stickers), blijft het probleem bestaan vanwege het gedrag van eigen bewoners uit de buurt. Een deel van de bewoners die actief is in het bewonersplatform zetten zich in met afvalacties om de eigen wijk schoon te houden. Ondanks de intensieve inspanningen om het afvalprobleem aan te pakken, wordt geconcludeerd dat het een hardnekkig probleem blijft dat moeilijk volledig op te lossen is. Bewoners die betrokken zijn via de Verbindingskamer (huurders van Trivire) geven aan graag ook ondergrondse containers te krijgen, omdat de klike's onvoldoende zijn om hun afval in kwijt te kunnen. Omdat zij geen pas hebben voor ondergrondse containers, kunnen zij deze nu niet gebruiken en men benadrukt dat de eigen klike's te snel vol raken.

**“Mijn klike wordt bijna nooit geleegd. En in de zomer komen er maden.
Ik zou graag een pas willen voor de ondergrondse container.”**

- Bewoner uit de wijk

Uit de evaluatie blijkt dat de inzet van afvalcoaches in de wijk gemengde resultaten heeft opgeleverd. Hoewel de afvalcoaches regelmatig actief zijn in het gebied en kleine problemen zoals bijplaatsingen van afval aanpakken en bewoners informeren over correct afvalbeheer, wordt de effectiviteit ervan door sommige respondenten in twijfel getrokken. Er is aangegeven dat de afvalcoaches niet de gewenste langdurige gedragsverandering onder bewoners teweegbrengen. Ondanks diverse interventies, zoals borden, stickers en gesprekken met bewoners, blijft het probleem bestaan dat afval vaak niet op de juiste manier wordt aangeboden. Er is behoefte aan meer structurele oplossingen om het probleem effectief aan te pakken en bewoners die een woning huren bij Trivire geven aan dat zij graag een eigen afvalpas willen ontvangen om de ondergrondse containers te kunnen openen.

“Het buurtserviceteam krijgt de opdracht om extra schoon te maken voor drie keer in de week. Er gaat veel extra geld naar toe. Dit is bovenop de reguliere schoonmaak en de inzet van bewoners zelf op zwerfafval.”

- Gemeentelijke medewerker

Een van de uitdagingen voor de toekomst in de wijk Kromhout-Kasperspad is het voorgestelde pasjessysteem voor het restafval, waarbij bewoners per zak moeten betalen om hun afval weg te gooien. Een bewoner uit de wijk uitte zijn zorgen hierover, met name omdat niet-geregistreerde bewoners geen pasje hebben en waarschijnlijk niet bereid zullen zijn om voor elke zak te betalen. Dit zou volgens de bewoner kunnen leiden tot een toename van illegaal afvaldumpen, wat het al bestaande afvalprobleem in de wijk verder zou verergeren. Deze zorg benadrukt de noodzaak om goed na te denken over de mogelijke gevolgen van dergelijke maatregelen voor de leefbaarheid in de wijk.

“Een andere uitdaging voor de toekomst in onze wijk is het pasjes-systeem dat de gemeente wil introduceren voor het restafval. Op dit moment moeten we een pasje gebruiken om de container te openen, maar ze willen ook dat we per zak gaan betalen. Dit zou een ramp kunnen worden in de wijk. Wat gebeurt er dan? Niet-geregistreerde bewoners hebben geen pasje en willen zeker niet betalen. Ik ben bang dat dit het afval probleem in de wijk zal vergroten.”

- Bewoner uit de wijk

Groenonderhoud in omgeving Warmoezierspad en het Herman Josinahof

Een deel van de bewoners die zijn betrokken via de Verbindingskamer, geven in de evaluatie aan dat zij veel investeren in het groenonderhoud in de wijk. Zo planten zij regelmatig zelf plantjes bij boomspiegels op de straat, maken zij gebruik van geveltuintjes of planten zij rozenstruiken ter vergroening van de straat. Zij ervaren helaas dat de gemeente Dordrecht regelmatig tijdens het onderhoud van de straat de bloemen en struiken die door bewoners zijn geplant kapot maken of verwijderen. Dit zorgt voor grote frustratie bij de bewoners, omdat zij met deze inspanningen juist proberen om het aanzien van de wijk te verbeteren.

“We hebben zelf bloemen geplant, en dan haalt de gemeente ze steeds weg. Dat is echt frustrerend. We doen juist zo onze best om de wijk op te vrolijken, het lijkt soms net alsof dit niet wordt gewaardeerd.”

- Bewoner uit de wijk

Pijler Fysiek | Verkeersoverlast

Uit de evaluatie blijkt dat er plannen zijn voor de aanleg van een verkeersplateau in de wijk, maar dat dit pas gerealiseerd kan worden nadat de bouwwerkzaamheden zijn voltooid. Hoewel hier al drie jaar aan wordt gewerkt, wordt verwacht dat de daadwerkelijke uitvoering pas over twee jaar zal plaatsvinden. Om in de tussentijd vertrouwen te behouden onder de bewoners, zijn er andere acties ondernomen, zoals een handtekeningenactie en verkeersmetingen, om te laten zien dat er actief aan het verkeersprobleem wordt gewerkt. Veel bewoners ervaren dat er te hard wordt gereden in de wijk en maken zich zorgen over de verkeersveiligheid. Toen de bewoners de tekening van het verkeersplateau onder ogen kregen, begrepen velen niet direct waar de tekening voor diende. Er was verwarring, waarbij sommigen aanvankelijk dachten dat de tekening verwees naar een kinderthema feestje. Pas later werd duidelijk dat de maatregel bedoeld was om het verkeer te vertragen en daarmee de verkeersveiligheid te verbeteren. Dit onderstreept het belang van duidelijke communicatie met de bewoners over de geplande maatregelen en hun impact.

“Er wordt hier heel erg hard gereden. Ik zag een middag allemaal mensen druk aan de straat bezig, maar toen ik later ging kijken was er alleen een tekening op de straat gemaakt. Ik snapte niet waarvoor, was er een kinderfeestje? Ik vind dat de gemeente ons hier best over had kunnen informeren. Dan hadden wij begrepen wat het doel was van die tekening. En zo’n tekening werkt natuurlijk niet hetzelfde als gewoon een verkeersdrempel.”

- Bewoner uit de wijk

Pijler Fysiek | Bouwwerkzaamheden

Uit de evaluatie blijkt dat de wijk zichtbaar opknapt door de inzet op de fysieke omgeving en de bouwwerkzaamheden. Tegelijkertijd veroorzaken deze bouwwerkzaamheden echter ook vertraging voor projecten waar bewoners zelf grote behoefte aan hebben, zoals de aanleg van een verkeersplateau. Hoewel dit plateau al drie jaar op de agenda staat, kan de realisatie pas plaatsvinden wanneer de bouwwerkzaamheden zijn afgerond, wat nog zeker twee jaar zal duren. Om het vertrouwen van de bewoners te behouden en te laten zien dat er wel degelijk actie wordt ondernomen, zijn er tussentijds andere maatregelen getroffen, zoals een handtekeningenactie en verkeersmetingen.

Als we de interventies kort samenvatten: de afvalcoaches lijken niets te hebben opgeleverd voor zover wij kunnen zien. Met de komst van het hotel zijn we nog steeds bezig. Wel is er nieuwe felle verlichting in de wijk geplaatst. Wat betreft de fysieke ontwikkelingen is er veel niet van de grond gekomen, mede doordat het ene afhankelijk is van het anderen.”

- Bewoner uit de wijk

Component 4 | Betrokkenheid stakeholders

Dit onderdeel onderzoekt hoe stakeholders zijn betrokken bij verschillende fasen van het plan en hoe zij de samenwerking en communicatie ervaren.

4

Bij het vierde component is onderzocht hoe verschillende stakeholders, waaronder gemeentelijke medewerkers, externe partijen en bewoners, betrokken zijn geweest en hoe zij de onderlinge samenwerking hebben ervaren. Dit biedt inzicht in de mate van participatie en de kwaliteit van de samenwerking tussen de diverse partijen. Allereerst is gekeken naar de samenwerking tussen de gemeente en de extern aangestelde aandachtsregisseur voor het Kromhout-Kasperspad.

De regierol van de gemeente en samenwerking met aandachtsregisseur

Een belangrijk onderdeel van het Plan van Aanpak 'Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad' was de nadruk op een integrale aanpak, waarbij de gemeente Dordrecht een centrale regierol zou vervullen. In het plan wordt dit als volgt verwoord:

“Voor een integrale aanpak is het belangrijk dat de gemeentelijke regierol goed blijft ingevuld. Het gaat hier om duidelijke afspraken, taakverdelingen, doelstellingen en strategiebepaling. We zien een grote wilskracht binnen onze gemeente, maar het is wel belangrijk dat de strategie verder gestroomlijnd wordt. Binnen de gemeente Dordrecht is en wordt, zoals uit hoofdstuk 2 blijkt, veel opgestart en uitgezet qua acties. Voor een effectieve integrale aanpak is het belangrijk om daarnaast met partners ook het onderliggende plan te formuleren en te delen: wat willen we bereiken met deze actie, waar willen we een groep of een individu hebben, en op welke manier draagt deze actie daar aan bij? Een deel van de regie, voor wat betreft het bieden van een sociaal aanbod aan overlastgevers, was uitbesteed aan een uitvoerende partij en op afstand komen te staan. Die regierol pakken we nu met Taskforce weer stevig terug.”

— Krachtige daden voor het gebied Kromhout-Kasperspad, Gemeente Dordrecht (17 februari, 2021).

Ondanks deze intentie om de regie stevig in handen te houden, benoemen gemeentelijke medewerkers in de evaluatie dat zij in de praktijk niet het gevoel hebben gehad daadwerkelijk in regie te zijn geweest in het gebied. Dit wordt met name toegeschreven aan het feit dat de functie van aandachtsregisseur bij start is belegd bij de externe partij die een regiefunctie op zich nam binnen het kader van de opdracht. Een aantal gemeentelijke medewerkers geeft aan dat er onvoldoende is samengewerkt met de reguliere gebieds- en wijkmanager. Tevens heeft deze constructie er volgens een deel van de gemeentelijke medewerkers toe geleid dat er binnen de gemeente onvoldoende zicht was op cruciale aspecten zoals de inzet in de wijk en de financiële verantwoording van deze inzet. De aandachtsregisseur heeft de inzet echter altijd afgestemd met de gemeentelijke opdrachtgever, waarbij in de beginfase van het plan met name afstemming is geweest tussen de aandachtsregisseur en de burgemeester. Later is de voortang en inzet afgestemd met de clustermanager Wijken en bestuurlijk portefeuillehouder.

Een aantal gemeentelijke medewerkers maakt zich zorgen over de overdracht van de aanpak nu de opdracht van de huidige aandachtsregisseur afloopt in 2024. Zij signaleren dat er op dit moment nog geen concreet plan ligt voor de nieuwe wijkmanager, wat onzekerheid creëert over de continuïteit van de aanpak in de wijk. Volgens deze medewerkers had de overdracht eerder en duidelijker onderdeel moeten zijn van het plan van de aandachtsregisseur om een soepele overgang te waarborgen. Het ontbreken van een uitgewerkt plan voor de toekomstige regie zorgt voor bezorgdheid over de mate waarin gemeentelijke professionals de intensieve aanpak effectief kunnen overnemen en voortzetten.

“De aanpak van de aandachtsregisseur is heel erg op zichzelf staand geweest. Het wijkadviesteam heeft meegeschreven, maar het is niet breed uitgerold binnen de gemeente. In ieder geval niet bij de gebiedsmanager en wijkmanager. Intern hebben we er niets van geleerd. Zodra je een externe inhuurt voor een specifieke aanpak, dan hadden we er wat van moeten leren. Wij hadden als gemeente hier kritischer op moeten zijn.”

- Gemeentelijke medewerker

Hoewel de samenwerking met de aandachtsregisseur door externe partners als zeer goed werd ervaren, met het overheersende gevoel dat de aandachtsregisseur benaderbaar is, de juiste mensen aan tafel krijgt en actie onderneemt wanneer nodig, ervaren gemeentelijke medewerkers de interne samenwerking als minder betrokken. Met name de gebieds- en wijkmanager voelden zich op momenten onvoldoende op de hoogte van de werkzaamheden en hadden behoefte aan meer afstemming met de aandachtsregisseur.

Samenwerking tussen gemeente en bewoners

Uit de evaluatie blijkt dat de samenwerking tussen de gemeente Dordrecht en de bewoners van het Kromhout-Kasperspad rondom participatie een fragiel proces is. Hoewel er volgens gemeentelijke medewerkers wel degelijk geluisterd wordt naar de bewoners, wordt tevens benadrukt dat wat zij willen niet altijd haalbaar is vanwege wet- en regelgeving, of budgettaire beperkingen. Dit kan soms leiden tot frustratie bij de bewoners, omdat zij het gevoel hebben dat hun inbreng niet serieus wordt genomen. De participatiegraad in de wijk is groot, maar het blijft volgens gemeentelijke medewerkers belangrijk om te erkennen dat de wijk deel uitmaakt van een grotere gemeente, waarbij bredere gemeentelijke belangen ook een rol spelen.

Het is volgens een deel van de gemeentelijke medewerkers onrealistisch om te streven naar een volledig gelijkwaardige samenwerking tussen de gemeente en de bewoners, aangezien er politieke processen zijn waarin bewoners geen directe invloed hebben. Desondanks is het essentieel dat bewoners begrijpen welke rol zij spelen in het besluitvormingsproces en waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. Bewoners zijn actief betrokken geweest bij de herinrichting van het Kromhout, bijvoorbeeld door input te leveren op de tekening voor de speeltuin en de ontmoetingsplek.

Daarnaast is er bezorgdheid geuit over de grote hoeveelheid financiële middelen die de gemeente in de wijk heeft geïnvesteerd. Een aantal gemeentelijke medewerkers vraagt zich af of de angst voor een nieuw actiecomité mogelijk een drijfveer is geweest voor de aanzienlijke investeringen in het gebied.

“We kunnen niet streven naar een volledig gelijkwaardige samenwerking, omdat dat vaak niet haalbaar is. Wat we wel kunnen doen, is zorgen dat iedereen begrijpt wie welke rol heeft, en dat we op die manier het gesprek kunnen voeren. Het is belangrijk dat bewoners weten waarom bepaalde beslissingen worden genomen, ook als dat betekent dat hun ideeën niet altijd worden uitgevoerd.”

- Gemeentelijke medewerker

De samenwerking met de gemeente kan volgens bewoners verbeterd worden. Zo geven bewoners aan dat belangrijke partners niet altijd aansluiten bij de Beheergroep of andere overleggen. Dit geeft bewoners het gevoel dat hun rol wordt geminimaliseerd. Bewoners willen meer eigenaarschap en een gelijkwaardige samenwerking met de gemeente en andere stakeholders. Bewoners ervaren de houding van de gemeente als paternalistisch, waarbij de input van bewoners niet serieus wordt overwogen of onderzocht. Ze zien het als essentieel dat de Beheergroep structureel betrokken wordt bij besluitvormingsprocessen en dat hun kennis beter wordt benut. Een nieuwe aanpak zou moeten voortbouwen op de ervaringen van de bewoners en hen actief betrekken in het gesprek over toekomstige plannen.

“Bij de uitvoering waren niet altijd de juiste bewoners betrokken. Er was een moment waarop bewoners konden meepraten over verkeersmaatregelen, maar niemand van ons was hiervan op de hoogte.

Later hoorden we dat hier wel naar bewoners was gevraagd, maar blijkbaar niet naar ons. Hierdoor hebben we het gevoel dat we voor de gemeente eigenlijk alleen maar een vinkje zijn. Het is jammer dat de kennis van bewoners zelf niet wordt benut, terwijl dit juist heel waardevol kan zijn.”

- Bewoner uit de wijk

Samenwerking tussen gemeente en het Leger des Heils

Uit de evaluatie blijkt dat de samenwerking met het Leger des Heils aanzienlijk is verbeterd, met als belangrijkste resultaat dat de organisatie is getransformeerd van een gesloten naar een meer open instelling. Het Leger des Heils heeft de ambitie uitgesproken om een goede buur te zijn, en dit is een belangrijke stap in het vergroten van de publieke familiariteit. Voorheen kregen buurtbewoners geen informatie over wat er zich binnen de instelling afspeelde, wat leidde tot een gevoel van onveiligheid. Om dit te verbeteren, is in samenwerking met de bewoners een stroomschema ontwikkeld waarin duidelijk wordt vastgelegd wanneer en hoe er gecommuniceerd wordt over interne gebeurtenissen, zoals bij een reanimatie. Deze transparantie heeft bijgedragen aan een groter gevoel van veiligheid en vertrouwen in de wijk.

“Door de samenwerking met het Leger des Heils is de organisatie van een gesloten instelling naar een meer open instelling gegaan. Zij willen ook een goede buur zijn. Die publieke familiariteit is belangrijk! Voorheen namen ze bewoners niet mee over wat er binnen speelde. Als je niet weet wat er aan de hand is, dan krijg je een onveilig gevoel. Daarom hebben we met bewoners een stroomschema gemaakt waarin staat op welk moment we communiceren naar bewoners. Dan weten bewoners bijvoorbeeld dat het voor een reanimatie is. Die transparantie helpt enorm!”

- Gemeentelijke medewerker

Wat betreft de samenwerking tussen het Leger des Heils en de bewoners, zijn er door de jaren heen veel activiteiten georganiseerd, zoals burendagen en open dagen, maar ook kleinere acties zoals een valentijnsactie. Dit heeft geholpen om de band tussen de bewoners en het Leger des Heils te versterken en om beter te begrijpen wat er speelt in de buurt. Ondanks deze betrokkenheid, is er echter soms het gevoel dat er een grens is aan hoeveel het Leger des Heils nog kan doen om volledig geaccepteerd te worden door de buurtbewoners. Hoewel de organisatie op vele manieren meedoet, zoals met financiële bijdragen, fysieke aanwezigheid bij acties, en het doneren van geld en spullen, blijft de acceptatie vanuit sommige bewoners een uitdaging.

Toch is er een duidelijke verbetering merkbaar in de relatie met de buurt. Het Leger des Heils heeft actief gewerkt aan het versterken van de positieve contacten met bewoners, bijvoorbeeld door het deelnemen aan de buurtschouw en het organiseren van inloopmomenten en rondleidingen. De organisatie investeert niet alleen in zichtbaarheid, maar ook in financiële middelen om een positieve bijdrage te leveren aan de wijk. Deze inspanningen hebben geleid tot kortere lijntjes en minder overlast, en dit wordt ook door bewoners erkend. Waar het Leger des Heils voorheen als een gesloten organisatie werd gezien, staat het nu meer open voor de wijkbewoners, wat ook heeft geleid tot een opener houding van de burens.

Samenwerking bewoners en het Leger des Heils

Binnen de pijler veiligheid is afgesproken dat er samen met het Leger des Heils een logboek zou worden bijgehouden om op lange termijn trends in de wijk te kunnen bespreken en opvolgen. Dit logboek zou bijdragen aan het inzichtelijk maken van de acties die worden ondernomen en de meldingen die binnenkomen. Echter, in de praktijk blijkt het lastig om het logboek regelmatig te ontvangen. Wanneer er om het logboek wordt gevraagd, is er vaak enige terughoudendheid of zucht, wat aangeeft dat dit proces niet optimaal verloopt. Daarnaast bestaat er twijfel of alle relevante meldingen daadwerkelijk worden opgenomen in het logboek. Het is dus een belangrijk verbeterpunt om het logboek consistent bij te houden en beschikbaar te stellen, zodat er adequaat op veiligheidskwesties kan worden ingespeeld en er meer transparantie is rondom de genomen maatregelen.

Gekeken naar de pijler veiligheid, is afgesproken dat er samen met het Leger des Heils een logboek zou worden bijgehouden. Dit was bedoeld om op lange termijn trends te kunnen bespreken. Telkens wanneer we nu om het logboek vragen, volgt er een zucht. Het is dus een verbeterpunt om het logboek regelmatig te ontvangen met daarin de besproken acties. We vragen ons ook af of alle meldingen wel worden opgenomen in het logboek.”

- Bewoner uit de wijk

Stroomschema voor communicatie bij incidenten

Bewoners van het Kromhout-Kasperspad hebben samen met betrokken partijen uit de wijk, waaronder de gemeente en het Leger des Heils, een stroomschema opgesteld om de communicatie rondom incidenten en beleidsmaatregelen te verbeteren. Dit schema beschrijft duidelijk op welke momenten en op welke wijze bewoners geïnformeerd moeten worden wanneer er iets belangrijks in de wijk gebeurt. Voor de bewoners is het van groot belang dat dit schema nauwgezet wordt opgevolgd, zodat zij actief op de hoogte worden gehouden door instanties wanneer er bijvoorbeeld een incident heeft plaatsgevonden. In het verleden was er volgens hen vaak een gebrek aan informatievoorziening richting bewoners, wat leidde tot frustratie. Door de gezamenlijke inspanning om dit stroomschema te creëren, hopen bewoners dat de gemeente en andere betrokken partijen nu consistent en transparant zullen communiceren, zodat zij zich meer betrokken en geïnformeerd voelen over wat er speelt in hun wijk.

Het behoud en de opvolging van het stroomschema is van groot belang voor de toekomst en het vertrouwen van bewoners in de betrokken partijen in het gebied. Consistente en transparante communicatie zorgt ervoor dat bewoners zich meer betrokken en gerustgesteld voelen, wetende dat zij op de hoogte worden gehouden van belangrijke incidenten in hun omgeving. Door dit schema in stand te houden, kunnen de gemeente en andere betrokken partijen het vertrouwen van de bewoners versterken en een positieve bijdrage leveren aan de leefbaarheid en veiligheid in de wijk.

“Er waren momenten waarop er helemaal geen informatie naar bewoners werd gecommuniceerd over belangrijke zaken in de wijk. Dit geldt zowel voor de gemeente als voor het Leger des Heils. Bij het Leger des Heils is dit slecht één keer goed gegaan in de afgelopen drie jaar, namelijk toen er voor de tweede keer brand was. Toen werd er duidelijk en netjes gecommuniceerd naar bewoners. Vanuit de gemeente en vanuit de andere partners is het ook zoeken naar de juiste frequentie en manier van het communiceren van beleid en incidenten. Om dit te verbeteren hebben we als partijen gezamenlijk een schema opgesteld dat aangeeft op welke momenten er gecommuniceerd moet worden met bewoners. Dit schema is gedeeld via de groepsapp en ook opgehangen in de buurtkamer.”

- Bewoner uit de wijk

De beheergroep

Zowel gemeentelijke medewerkers als externe partners erkennen de waarde van de beheergroep en zien het als een essentieel platform voor samenwerking in de wijk. Er wordt echter aangegeven dat het minder frequente bijeenkomen, in vergelijking met de eerdere cyclus van eens per zes weken, als positief wordt ervaren. Dit biedt ruimte voor meer gerichte en effectieve bijeenkomsten. Daarnaast wordt de behoefte geuit om de beheergroep een meer strategische focus te geven. Externe partners geven aan dat de huidige vergaderingen soms teveel tijd in beslag nemen door het beantwoorden van vragen die eerder via direct contact hadden kunnen worden opgelost. Dit geeft hen het gevoel dat de beheergroep minder effectief wordt benut. Gemeentelijke medewerkers en externe partijen pleiten ervoor dat de beheeroverleggen meer toekomstgericht zijn en zich richten op strategische kwesties die de lange termijn en de toekomst van de wijk Kromhout-Kasperspad beïnvloeden.

“Ik denk dat het goed is om de beheergroep vier keer in het jaar te blijven doen. Het is wel goed om te kijken naar wat er hoort in zo’n overleg aan agendapunten. Eigenlijk zou hier een format voor gemaakt moeten worden op tactisch niveau en niet op laaghangend fruit, zoals een auto die verkeerd geparkeerd staat. In de beheergroep zitten bewoners die helpen de wijk beheersbaar te houden; wat hebben we hiervoor nodig? Daar hebben zij een rol in.”

- Externe professional uit de wijk

Bewoners die ook actief zijn in de beheergroep hebben een andere visie op de huidige situatie. Zij voelen zich vaak geminimaliseerd in hun rol en ervaren dat belangrijke partners niet altijd meer aanwezig zijn tijdens de beheergroepvergaderingen. Dit geeft bewoners het gevoel dat hun inbreng minder serieus wordt genomen, wat hun verlangen naar meer eigenaarschap en gelijkwaardige samenwerking met de gemeente en andere stakeholders versterkt. Bewoners uiten frustratie over wat zij als een paternalistische houding van de gemeente zien, waarbij hun input niet voldoende wordt overwogen of onderzocht. Zij vinden het essentieel dat de beheergroep structureel betrokken wordt bij besluitvormingsprocessen en dat hun kennis en ervaring beter worden benut. Daarnaast merken zij op dat de frequentie van de bijeenkomsten is teruggebracht van eens per zes weken naar eens per twaalf weken, wat volgens hen de effectiviteit van het overleg kan beperken. Bewoners benadrukken dat zij beter geïnformeerd willen worden, zeker wanneer er incidenten in de wijk plaatsvinden, zodat zij hun rol als volwaardige partners kunnen vervullen.

“Wij vinden dat er te weinig aandacht wordt besteed aan de beheergroep. We hebben afgesproken dat de beheergroep als een van de eersten wordt ingelicht wanneer er een incident heeft plaatsgevonden in de wijk. We moeten vaak zelf informatie opvragen voordat er iets duidelijk is. Hierdoor ervaren wij geen gelijkwaardig partnerschap.”

- Bewoner uit de wijk

Bewoners die zijn gesproken via de Verbindingskamer ervaren de samenwerking met de gemeente, de Verbindingskamer en Buurtwerk als goed. Wel hebben deze bewoners vragen met betrekking tot hun eigen woonomgeving en het onderhoud van de woning, met name richting de woningcorporatie Trivire. Zij zouden beter contact willen hebben met Trivire, met name als het gaat om vragen over reparaties of onderhoudswerkzaamheden. De bewoners ervaren het wonen in het Kromhout-Kasperspad als zeer prettig en geven aan dat zij zich mede door buurtbewoners en de onderlinge contacten thuis voelen in de wijk. Zij hebben aangegeven niet de behoefte te hebben om actief te zijn binnen een Beheergroep, of zich aan te sluiten bij het bewonersplatform.

Component 5 | Monitoring en evaluatie

Deze sectie focust op de kwantitatieve analyse en de evaluatie van de meetbare resultaten. Ook brengt het in kaart hoe stakeholders kijken naar de kwantitatieve meetindicatoren en -methoden.

5

Dit onderdeel richt zich op de perceptie van stakeholders over de relevantie van de en representativiteit van de onderzoeken en indicatoren waarmee deze aanpak is gemonitord.

OCD Onderzoeken

Uit de evaluatie blijkt dat er enige twijfels bestaan over de bruikbaarheid en representativiteit van het onderzoek dat door het OCD is uitgevoerd, vooral met betrekking tot de kwantitatieve aanpak. Hoewel de kwantitatieve gegevens inzicht geven in generieke cijfers over de wijk, wordt er vraagtekens gezet bij de methoden van schriftelijke enquêtes. Er heerst het gevoel dat deze enquêtes mogelijk geen volledig beeld geven van de ervaringen in de wijk Kromhout-Kasperspad, omdat een deel van de bewoners de Nederlandse taal mogelijk niet voldoende beheerst. Dit kan betekenen dat bepaalde groepen bewoners niet goed worden meegenomen in het onderzoek, waardoor de representativiteit van de resultaten in twijfel wordt getrokken. Er is behoefte om de kwantitatieve gegevens aan te vullen met meer kwalitatieve inzichten om een completer beeld te krijgen van hoe de bewoners de situatie in de wijk ervaren, vooral met betrekking tot belangrijke indicatoren zoals het rapportcijfer 'Prettig Wonen', sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast.

Daarnaast wordt opgemerkt dat de huidige monitoring door alleen het OCD te beperkt is om een volledig beeld van de wijk te krijgen. Er missen essentiële gegevens over onderwerpen zoals de huishoudsamenstelling, het type woning waarin men woont (koop of huur), en de sociaal-economische status van de respondenten. Hierdoor is het lastig om concrete uitspraken te doen over de diversiteit van de bewoners die de vragenlijst hebben ingevuld, wat de waarde van het onderzoek als geheel beperkt.

“Wat vooral een heel groot struikelblok is voor het OCD onderzoek, is dat enquetes vaak door een bepaald soort mensen worden ingevuld. Wat vaker hoogopgeleide mensen met een koopwoning zijn de enquête invullen. Mensen die de taal niet machtig zijn, zullen de enquête niet snel invullen. Daarom zou een combinatie van enquetes en persoonlijke verhalen wellicht goed zijn.”

- Externe professional in de wijk

Financiële monitoring

Uit de evaluatie blijkt dat er in het eerste jaar bij een aantal gemeentelijke medewerkers gebrek aan inzicht was in uitgaven die in de eerste periode van uitvoering waren gedaan. Dit had met name te maken met een interne wisseling van de gemeentelijke budgethouder, die op dat moment verantwoordelijk was voor het inboeken, monitoren en vastleggen van uitgaven van de aandachtsregisseur. Uit de evaluatie blijkt dat alle uitgaven van de aandachtsregisseur altijd zijn afgestemd en goedgekeurd door de bestuurlijk portefeuillehouder, maar dat dit niet altijd goed is vastgelegd. Gemeentelijke medewerkers merkten dit in 2023 op, wat intern vragen oproep over de toewijzing van middelen. Dit onderstreept de noodzaak van continue samenwerking en overdracht om te waarborgen dat er voldoende zicht is op financiële uitgaven en inzet van middelen.

Het is duidelijk dat continue financiële monitoring en samenwerking tussen de betrokken partijen cruciaal is om ervoor te zorgen dat de beschikbare middelen effectief worden ingezet en verantwoord kunnen worden.

“Het eerste jaar hebben wij geen zicht gehad op de financiën, de informatie moesten wij uiteindelijk halen uit de jaarrekeningen. Dit heeft ervoor gezorgd dat wij de afschrijvingen niet volledig konden verantwoorden.”

- Gemeentelijke medewerker

Component 6 | Toekomstperspectief Kromhout - Kasperspad

Tot slot wordt in de evaluatie gekeken naar de toekomst en de behoefte aan voortzetting of afronding van het plan en de borging van inzet.

6

Tijdens de evaluatie van component 6, de toekomstvisie voor het Kromhout-Kasperspad, is onderzocht welke inzet als belangrijk wordt gezien voor de wijk. Daarbij is onderzocht wat de gewenste inzet is voor de wijk, de intensiteit van de inspanningen en in hoeverre professionals en bewoners vinden dat het gebied als aandachtswijk gezien moet worden in de toekomst.

De wijk vergeleken met andere wijken in Dordrecht

Uit de evaluatie blijkt dat er met name bij gemeentelijke medewerkers enige twijfel bestaat over de rechtvaardiging van de forse inzet van een eigen aandachtsregisseur voor de wijk Kromhout-Kasperspad, zeker in vergelijking met andere delen van Dordrecht die te maken hebben met overlast en criminaliteit. Wanneer de problematiek van Kromhout-Kasperspad wordt afgezet tegen andere aandachtsgebieden in de stad, ontstaan er grote twijfels over het doorzetten van de huidige intensieve aanpak in de wijk. Er is volgens gemeentelijke medewerkers veel geld en aandacht besteed aan deze wijk, en de vraag rijst of deze inzet in verhouding staat tot wat in de rest van Dordrecht gebeurt. Het gebied kent volgens gemeentelijke medewerkers een mondige groep bewoners die hun stem goed weten te laten horen, terwijl andere wijken te maken hebben met vergelijkbare of grotere problemen, maar minder mondige en kwetsbare bewoners kent waardoor de problematiek als dusdanig wordt aangekaart vanuit bewoners.

“Ik vind dat de aanpak weer terugmoet naar de gemeente en de wijkmanager speelt hierin een belangrijke rol. Een aparte aanpak voor handhaving is niet mogelijk, financieel niet en omdat je hiermee een verkeerd signaal afgeeft naar de andere wijken. Gewoon een aanpak met accenten die nodig zijn in een desbetreffende wijk met de juiste regisseur gekoppeld aan de wijk.”

- Gemeentelijke medewerker

De voortzetting van de huidige inzet zou volgens een deel van de gemeentelijk medewerkers niet houdbaar zijn, zowel financieel als beleidsmatig. Er wordt aanbevolen om in overleg met het Leger des Heils te bepalen hoe de huidige beheersbaarheid kan worden vastgehouden zonder de intensieve betrokkenheid van een aandachtsregisseur. Het voorstel is om de aanpak geleidelijk af te bouwen en de verantwoordelijkheid terug te brengen naar de gemeente, waarbij de wijkmanager een belangrijke rol speelt. Dit zou voorkomen dat er een verkeerd signaal wordt afgegeven naar andere wijken in Dordrecht, waar eveneens grote problemen spelen maar minder middelen beschikbaar zijn.

“Ik snap dat bewoners vinden dat het Plan van Aanpak doorgezet moet worden, maar als ik de problematiek in Kromhout-Kasperspad afzet tegen problemen in andere steden of gebieden in Dordrecht, vind ik van niet. Wel vind ik dat het weggaan van [...] een zachte landing moet krijgen om terugval te voorkomen. De huidige situatie is niet van dien aard dat er een aandachtsregisseur voor nodig is.”

- Gemeentelijke medewerker

Het helemaal loslaten van de wijk is volgens betrokkenen ook niet raadzaam, vanwege de structurele aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen in het gebied. Uit het onderzoek blijkt dat externe partners en bewoners ervaren dat extra aandacht voor de wijk Kromhout-Kasperspad essentieel blijft om de behaalde resultaten vast te houden en de situatie beheersbaar te houden. Zonder blijvende inzet is er een risico dat de problemen, zoals verloedering en sociale overlast, snel terugkeren. Stakeholders vrezen dat als de huidige aanpak volledig wordt losgelaten, de situatie snel kan verslechteren en er opnieuw conflicten en frustraties zullen ontstaan bij betrokken bewoners. Het behouden van een aangepaste vorm van het plan, bijvoorbeeld met een wijkmanager die de specifieke uitdagingen van de wijk begrijpt én snel en adequaat kan handelen, is noodzakelijk om de vooruitgang te waarborgen en te voorkomen dat de wijk terugvalt in oude patronen van overlast en onveiligheid.

“Het gaat hier in Kromhout Kasperpad nooit rustig worden, komt van alles binnen. De ligging werkt ook niet mee. Wij zitten met alle instellingen als de reclassering, GGZ-instellingen, Leger des Heils, Centraal Station, Casino's, de Antes kliniek, en nog meer. Alles zit hier gewoon, die mensen moeten hier in de wijk zijn. Maar vergeet daarnaast ook niet dat een centrum altijd uitnodigt, in welke stad dan ook.”

- Externe professional in de wijk

Van aandachtsregisseur naar wijkmanager

Met name gemeentelijke medewerkers geven aan dat zij van mening zijn dat het goed is om in te zetten op een overdracht van de taken van de aandachtsregisseur naar de wijkmanager, maar zij benadrukken dat dit alleen succesvol kan zijn als de wijkmanager beschikt over een profiel dat past bij de problematiek en aandacht die de wijk vraagt. Er wordt benadrukt dat voor de toekomst van de wijk Kromhout-Kasperspad een wijkmanager met lef en daadkracht noodzakelijk is om de succesvolle elementen van de huidige aanpak voort te zetten. De rol van de huidige aandachtsregisseur, met zijn vermogen om snel te schakelen en direct contact te onderhouden met bewoners, vraagt om een vergelijkbare mentaliteit bij de wijkmanager.

De nieuwe wijkmanager zou volgens gemeentelijke medewerkers en professionals die werkzaam zijn bij externe partijen in de wijk niet alleen benaderbaar moeten zijn voor bewoners, maar ook scherp moeten blijven op wat er daadwerkelijk in de wijk gebeurt. Het snel kunnen handelen wanneer dat nodig is, staat hierbij centraal. En dit is volgens de respondenten enkel mogelijk wanneer de wijkmanager goed in verbinding staat met de wijk.

“Er is wel een wijkregisseur met lef nodig. Kan een wijkregisseur dat ook met dezelfde lefmentaliteit die de aandachtsregisseur nu heeft? In zekere mate is dat wel nodig. Het zit in een profiel van een aandachtsregisseur dat moet passen bij de wijk.”

- Gemeentelijke medewerker

Daarnaast is het volgens gemeentelijke medewerkers en professionals die werkzaam zijn bij externe partijen in de wijk van groot belang dat de wijkmanager beschikt over kennis van juridische interventiemogelijkheden op civiel, strafrechtelijk en bestuursrechtelijk niveau, zodat er effectief kan worden ingegrepen bij incidenten. De mogelijkheid om adequaat en snel te reageren op signalen is essentieel om de problematiek in de wijk beheersbaar te houden.

“Voor de toekomst vraagt het om snel schakelen en handelen voor de nieuwe regisseur of wijkmanager. Je moet continue scherp blijven op wat er écht gebeurt en aanspreekbaar zijn voor bewoners. Het is ook belangrijk dat er kennis is over juridische interventie mogelijkheden op civiele-, straf- en bestuursrechtelijk niveau. Het is essentieel om snel en adequaat te reageren op signalen en incidenten. Dit is nodig om het beheersbaar te houden.”

- Gemeentelijke medewerker

Over het algemeen wordt de huidige aanpak in de wijk door gemeentelijke medewerkers als te intensief ervaren voor de overlast die speelt in de wijk. De meeste interne medewerkers zijn het erover eens dat de aanpak zou moeten terugkeren naar de reguliere inzet van een wijkmanager, waarbij deze een centrale rol speelt in het waarborgen van de continuïteit en de verbinding met de wijk. Echter benadrukt men wel dat het Kromhout-Kasperspad altijd extra aandacht en flexibiliteit nodig heeft om op te schalen wanneer nodig, vanwege de aanwezigheid van diverse kwetsbare groeperingen in de wijk. Om de huidige samenwerking met partners in de wijk vast te houden en het vertrouwen van bewoners niet te verliezen, is het daarom belangrijk om geleidelijk en in kleine stappen terug te keren naar de reguliere inzet. Een belangrijk aspect blijft dat de wijkmanager voor het Kromhout-Kasperspad in staat moet zijn om de huidige samenwerkingen en contacten voort te zetten, snel en adequaat kan handelen, benaderbaar is voor bewoners en kennis heeft van juridische interventiemogelijkheden.

Een plan voor de lange termijn

Uit de evaluatie blijkt dat externe professionals die werkzaam zijn in de wijk en bewoners aangeven dat het terugkeren van bepaalde probleemfiguren in de wijk de noodzaak onderstreept van een langdurige en consistente aanpak om de leefbaarheid op de lange termijn te waarborgen. Tot nu toe heeft de aanpak zich grotendeels gericht op korte- en middellangetermijndoelen, zoals het verminderen van overlast en het versterken van sociale cohesie. Echter, om blijvende resultaten te bereiken, is er behoefte aan een strategie die verder kijkt naar de toekomst. Zonder een duurzame, op lange termijn gerichte aanpak bestaat het risico dat de wijk terugvalt in de oude problemen zodra de huidige maatregelen worden afgebouwd of losgelaten. Het is daarom van cruciaal belang om de focus op de lange termijn te versterken, waarbij alle betrokken partijen – van bewoners tot externe partners – actief betrokken blijven. Alleen door voortdurende samenwerking en monitoring kan de geboekte vooruitgang worden vastgehouden en worden voorkomen dat de wijk opnieuw met dezelfde problematiek wordt geconfronteerd.

“Toch is het zorgwekkend dat sommige probleemfiguren steeds terugkomen. Dit benadrukt het belang van een langdurige en consistente aanpak om de leefbaarheid op lange termijn te waarborgen. De aanpak richtte zich vooral op korte en middellange termijn doelen, maar het is net zo belangrijk om naar de lange termijn te kijken.”

- Gemeentelijke medewerker

Uit het onderzoek blijkt dat bewoners het belangrijk vinden dat de wijk de komende jaren extra aandacht blijft krijgen vanuit de gemeente. Zij zouden graag zien dat het Kromhout-Kasperspad een eigen regisseur blijft houden, waardoor er korte communicatielijnen zijn tussen de gemeente en haar bewoners. Ook is er volgens bewoners budget nodig om de wijk fysiek te blijven verbeteren en verloedering tegen te gaan. Bewoners geven aan dat de gestelde termijn van drie jaar te kort is om duurzame veranderingen door te voeren en overlast structureel te verminderen. Men is daarom erg bang dat wanneer inzet nu stopt, of de aandacht vanuit een regisseur wegvalt, de overlast in rap tempo weer zal toenemen. Zij pleiten daarom ook voor een nieuwe aanpak voor de lange termijn, omdat zij ervaren dat de huidige drie jaar te kort is geweest.

“Wij zijn nog lang niet klaar! De wijk is nog niet gereed om op eigen benen te staan. Het is essentieel om structureel verbeteringen door te blijven voeren en het gesprek met elkaar aan te gaan.”

- Bewoner uit de wijk

Hoofdstuk 4

Financiële analyse

In dit hoofdstuk vindt u een financiële analyse op basis van de raadsinformatiebrieven en de verwachte uitgaven voor het Kromhout-Kasperspad 2024-2026.

Financiële monitoring

Financiële monitoring

In 2021 heeft de gemeenteraad via de kadernota een budget van € 1,5 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het plan van aanpak 'Leefbaarheid Kromhout-Kasperspad' voor de periode tot en met 2024. De middelen zijn verdeeld over drie pijlers: fysieke ingrepen, sociale initiatieven en maatregelen rondom veiligheid. In de meerjarenbegroting is voor elk van deze pijlers een gerichte kostenverdeling opgenomen. Onderstaande financiële analyse is gemaakt op basis van een grondige analyse van alle beschikbare raadsinformatiebrieven t/m april 2024 die betrekking hebben op het plan van aanpak.

Toereikend budget en lagere onttrekkingen

Uit de raadsinformatiebrief van april 2024 staat omschreven dat het geraamde budget voor de jaren 2021 en 2022 voldoende bleek om de geplande activiteiten uit te voeren. Ook voor 2023 en 2024 is het budget toereikend, hoewel enkele fysieke projecten vanwege externe factoren zijn vertraagd. De onttrekkingen uit de reserves voor de jaren 2022 en 2023 zijn lager uitgevallen dan oorspronkelijk begroot. In 2022 was de onttrekking aan de reserves € 171.000 lager dan verwacht. Dit was met name te wijten aan vertragingen bij fysieke infrastructuurprojecten, zoals snelheidsbeperkende maatregelen en aanpassingen in de omgeving. Deze vertragingen werden veroorzaakt door het vervangen van de riolering aan het Kromhout en de sloop- en nieuwbouwprojecten op het Kasperspad. In de onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de oorspronkelijke begroting en de daadwerkelijke onttrekking uit de reserves per jaar:

Uitgaven	2022	2023	2024
Begroot	€ 512.640	€ 492.640	€ 492.640
Daadwerkelijk uitgegeven	€ 343.460	€ 281.700	

Bron: Gemeente Dordrecht. (2024). Raadsinformatiebrief - Voortgang plan van aanpak Kromhout-Kasperspad. April 2024.

Vertraging fysieke projecten

De lagere onttrekkingen uit de reserves zijn voornamelijk het gevolg van vertragingen bij diverse fysieke projecten. Zo is de herinrichting van de verkeerssituatie op het Kasperspad, waaronder de aanleg van een verkeersdrempel, uitgesteld totdat de sloop- en nieuwbouw op de voormalige Yulius-locatie voltooid zijn. Ook de geplande vergroening van het Kromhout en de aanleg van een inclusieve speel- en ontmoetingsplek zijn doorgeschoven naar een latere fase, wanneer het rioleringsproject en de bouwwerkzaamheden afgerond zijn.

Het participatietraject met bewoners voor de vergroening van de Sint Jorisweg is daarnaast nog in ontwikkeling en zal afhankelijk van de uitkomsten daarvan en het plantseizoen worden uitgevoerd. De bewoners van Kromhout-Kasperspad hebben een sterke voorkeur uitgesproken voor de ontwikkeling van een inclusieve speel- en ontmoetingsplek. Uit de raadsbrieven blijkt dat de intentie is uitgesproken om deze projecten, die door de buurtbewoners zijn ingebracht, na afloop van het huidige plan van aanpak alsnog uit te voeren. Dit betekent dat een deel van de gereserveerde financiële middelen pas na de looptijd van het plan van aanpak ingezet zal worden. In de raadsinformatiebrief van april 2024 staat vermeld dat deze plannen een plek krijgen in het gebiedsprogramma Centrum, waar de gebiedsmanager de regie op zal houden. (Gemeente Dordrecht, april 2024, Raadsinformatiebrief Voortgang plan van aanpak Kromhout-Kasperspad).

Uit de raadsinformatiebrief blijkt dat het niet nodig is om extra financiële middelen vrij te maken voor de voortzetting van initiatieven in de wijk Kromhout-Kasperspad. De benodigde middelen zijn al eerder gereserveerd en zullen pas na de looptijd van het huidige Plan van Aanpak benut worden. Dit betekent dat de financiële middelen uit de reserve, die al beschikbaar waren gesteld, ingezet kunnen worden voor toekomstige projecten en initiatieven. Hiermee blijft er voldoende budget beschikbaar om de nodige verbeteringen in de wijk te realiseren zonder extra middelen te hoeven aanboren.

Acties	Gereserveerde middelen 2025-2026
Aanleg verkeersdrempel Kasperspad	€ 25.000
Ontmoetingsplek en speeltuin	€ 100.000
Vergroening Kromhout en Sint Jorisweg	€ 30.000
Buurtkamer t/m 2026	€ 150.000

Bron: Gemeente Dordrecht. (2024). Raadsinformatiebrief - Voortgang plan van aanpak Kromhout-Kasperspad. April 2024.

Bestedingsplan Kromhout-Kasperspad 2024-2026

Op basis van de financiële gegevens die de aandachtsregisseur heeft gedeeld in het kader van deze evaluatie, is inzicht verkregen in de verwachte uitgaven voor het Kromhout-Kasperspad voor 2024, 2025 en 2026. Het schema toont verwachte uitgaven van €254.900 voor 2024, €294.600 voor 2025 en €154.600 voor 2026. De inhuur van de aandachtsregisseur is alleen voor 2024 opgenomen, omdat zijn opdracht eind dat jaar volgens plan stopt. Voor de jaren 2025 en 2026 liggen de grootste uitgaven bij de huur van de buurtkamer, schoonmaak- en beveiligingsmaatregelen, en sociale cohesieprojecten. Daarnaast is er in 2025 een investering van €100.000 gepland voor de aanleg van een speel- en ontmoetingsplaats. Dit bestedingsplan biedt een overzicht van de voortzetting van de inzet in de wijk, waarbij de focus in de latere jaren meer op fysieke en sociale interventies komt te liggen.

In onderstaande tabellen is een overzichtelijke weergave te zien van de verwachte uitgaven op basis van het bestedingsplan voor Kromhout-Kasperspad voor de jaren 2024-2026. De tabellen tonen een gedetailleerd overzicht van de verschillende kostenposten, waaronder de inhuur van de aandachtsregisseur, schoonmaak, veiligheidsmaatregelen, en geplande fysieke interventies zoals de aanleg van een speel- en ontmoetingsplek. Deze uitgaven weerspiegelen de voortzetting van de inzet in de wijk en bieden inzicht in de geplande investeringen voor de komende jaren.

Verwachtte uitgaven Kromhout-Kasperspad 2024

Omschrijving	Bedrag	
Inhuur aandachtsregisseur	€	70.000
Huur Vrieseweg 8	€	27.000
Huur 10-12	€	60.000
Beveiliging	€	5.000
Schoonmaak buurtkamer	€	1.600
Interventies schone wijk (afval)	€	10.000
Opdracht evaluatie	€	25.000
SUS-wachters zomerperiode	€	25.000
AED training	€	800
Verbindingskamer	€	10.000
3D tekening	€	3.500
OCD afrondend onderzoek	€	12.000
Onvoorzien	€	5.000
Totaal	€	254.900
*na inkomsten huur politie		

Bron: Bestedingsplan Kromhout-Kasperspad 2024-2026 (2024)

Verwachtte uitgaven Kromhout-Kasperspad 2025

Omschrijving	Bedrag	
Vergroening	€	20.000
Verkeers (beperkende) maatregelen	€	25.000
Speel- en ontmoetingsplaats	€	100.000
Buurtkamer 10-12	€	60.000
Beveiliging	€	5.000
SUS-wachters zomerperiode	€	25.000
Schoonmaak buurtkamer	€	1.600
Interventies schone wijk (afval)	€	10.000
Bevorderen sociale cohesie	€	15.000
Communicatie (materiaal)	€	3.000
Extra ondersteuning wijkmanager	€	25.000
Onvoorzien	€	5.000
Totaal	€	€ 294.600
*na inkomsten huur politie		

Verwachtte uitgaven Kromhout-Kasperspad 2026

Omschrijving	Bedrag	
Buurtkamer 10-12 (na pva)	€	60.000
Beveiliging	€	5.000
Schoonmaak buurtkamer	€	1.600
Vergroening	€	15.000
Interventies schone wijk (afval)	€	10.000
Bevorderen sociale cohesie	€	15.000
Communicatie (materiaal)	€	3.000
Extra ondersteuning wijkmanager	€	25.000
Afkoop huurverplichting (oplevering Vrieseweg 10-12)	€	15.000
Onvoorzien	€	5.000
Totaal	€	154.600
*na inkomsten huur politie		

Bron: Bestedingsplan Kromhout-Kasperspad 2024-2026 (2024)

Conclusie

Voor de periode 2021-2024 is het budget voor het plan van aanpak 'Leefbaarheid Kromhout-Kasperspad' efficiënt beheerd. Het beschikbare budget is voor de jaren 2021 tot en met 2024 voldoende gebleken, met lagere onttrekkingen uit de reserves door de vertraagde uitvoering van fysieke projecten. Door vertragingen bij sommige fysieke projecten is er minder beroep gedaan op de gereserveerde middelen, wat ruimte biedt voor toekomstige investeringen. Diverse fysieke ingrepen zijn doorgeschoven vanwege grote bouwprojecten in de buurt. Deze projecten, zoals de aanleg van een verkeersdrempel en de ontwikkeling van een ontmoetingsplek, zullen na afronding van de bouwwerkzaamheden gerealiseerd kunnen worden als hier financiële middelen voor worden vrijgesteld. Ook zullen financiële middelen nodig zijn voor de vergroening van het Kromhout en de Sint Jorisweg en het behoud van de Buurtkamer tot 2026. Vanwege de betrokkenheid van bewoners en de vertragingen, is het wenselijk dat in de komende jaren nieuwe initiatieven kunnen ontstaan en huidige inzet behouden kan blijven. Dit zal nieuwe financiële middelen uit de reserve vergen. Het is daarom belangrijk om ook na 2024 middelen beschikbaar te houden en verdere verbeteringen in de leefbaarheid te realiseren.

Uit de financiële analyse van de raadsinformatiebrieven en het verwachte bestedingsplan dat is opgesteld door de aandachtsregisseur blijkt dat de uitgaven voor 2025 en 2026 hoger worden ingeschat dan oorspronkelijk werd verwacht in de raadsinformatiebrief van 2024. De totale kosten volgens de raadsinformatiebrief voor 2025-2026 bedragen €305.000, terwijl het bestedingsplan van de aandachtsregisseur een bedrag van €294.600 voor 2025 en €154.600 voor 2026 laat zien. Dit betekent dat de verwachte kosten vanuit het perspectief van de aandachtsregisseur hoger uitvallen dan de aanvankelijke inschatting die is gemaakt in de raadsinformatiebrief uit april 2024. De focus ligt in beide jaren op het behoud van de buurtkamer en veiligheidsmaatregelen, evenals investeringen in fysieke infrastructuur zoals de speel- en ontmoetingsplek en verkeersremmende maatregelen. De hogere uitgaven die in het bestedingsplan van de aandachtsregisseur voor 2025 en 2026 worden verwacht, zijn onder andere te verklaren door de extra kosten die zijn opgenomen voor specifieke interventies. In het bestedingsplan zijn aanvullende posten meegenomen, zoals de inzet van SUS-wachters in de zomerperiode, de schoonmaak van de buurtkamer, interventies voor een schone wijk (afval), het bevorderen van sociale cohesie, communicatiekosten (zoals materiaal), en extra ondersteuning voor de wijkmanager. Deze extra kostenposten zijn in het oorspronkelijke plan van de raadsinformatiebrief van 2024 niet meegenomen, wat het verschil in de verwachte uitgaven verklaart.

Hoofdstuk 5

Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk vindt u de belangrijkste conclusies en aanbevelingen voor de toekomst voor het gebied Kromhout-Kasperspad op basis van dit evaluatieonderzoek.

Conclusie

De conclusies die in dit rapport worden gepresenteerd, zijn gebaseerd op een uitgebreid evaluatieproces waarin meerdere onderzoeksmethoden zijn toegepast. We hebben een diepgaande documentanalyse uitgevoerd van beleidsstukken, voortgangsrapportages en raadsbrieven die inzicht bieden in de geplande en gerealiseerde acties binnen het Plan van Aanpak 'Leefbaarheid Kromhout-Kasperspad'. Daarnaast hebben we een kwantitatieve data-analyse gedaan, waarbij we gebruik maakten van de gegevens uit onderzoeken van het Onderzoekscentrum Drechtsteden (OCD) om objectief te kunnen beoordelen hoe de leefbaarheid en veiligheid zich de afgelopen jaren hebben ontwikkeld. Om de cijfers en trends uit deze analyses beter te begrijpen, hebben we een kwalitatieve evaluatie uitgevoerd. Hiervoor zijn diepte-interviews afgenomen met belangrijke stakeholders, waaronder buurtbewoners, gemeentelijke medewerkers en andere betrokkenen in het gebied. Ook hebben we focusgroepen georganiseerd met bewoners om meer inzicht te krijgen in hun ervaringen met de veranderingen in de buurt. Deze combinatie van methoden vormt de basis voor de onderbouwing van de conclusies in dit rapport.

Een landelijk probleem in een lokale wijkaanpak

De wijk Kromhout-Kasperspad wordt geconfronteerd met problemen die niet alleen lokaal spelen, maar ook onderdeel zijn van bredere, landelijke vraagstukken. Kwetsbare groepen zoals dak- en thuislozen, mensen met verslavingsproblemen en criminaliteit zijn in veel steden zichtbaar, en hangen samen met nationale uitdagingen binnen het zorg- en strafrechtssysteem. Dit betekent dat de oorzaken en oplossingen voor deze problemen niet alleen binnen de wijk zelf liggen, maar dat ze verweven zijn met structurele, landelijke kwesties die aandacht en beleid op grotere schaal vereisen.

Het huidige Nederlandse zorgstelsel en juridische strafrechtssysteem zijn nog onvoldoende uitgerust om de kern van de problematiek effectief aan te pakken, waardoor het moeilijk is om binnen een lokale wijkaanpak tot duurzame oplossingen te komen. Landelijke wet- en regelgeving spelen hierin een bepalende rol, wat betekent dat een wijkaanpak vaak beperkt blijft tot het beheersbaar maken van symptomen in plaats van het volledig oplossen van de problemen. Het Nederlandse zorg- en rechtssysteem biedt niet de vereiste oplossingen. Er wordt vooral hulp verleend in het vrijwillige kader. Als mensen openstaan voor hulp, is er veel mogelijk. Echter, zelfs wanneer overlastplegers verplicht moeten afkicken, staan zij vaak op wachtlijsten en kunnen zij, totdat er een plek vrijkomt, vrij blijven rondlopen, wat vaak opnieuw voor overlast zorgt in de wijk. De overbelasting in de zorg, inclusief de overbezetting en personeelstekorten bij GGZ-instellingen en opvanglocaties, draagt bij aan de druk op lokale gebieden zoals Kromhout-Kasperspad. Dit is echter een landelijk probleem dat niet binnen een lokale wijkaanpak opgelost kan worden en dat in de toekomst bestuurlijke aandacht vanuit de gemeente vereist.

Het Leger des Heils in het Kromhout-Kasperspad speelt een belangrijke rol in de regio. De locatie vervult een regionale functie voor de Drechtsteden, wat de druk op de voorzieningen vergroot. Daarnaast is het dak- en thuislozenprobleem in Nederland, inclusief de overlast die deze groepen vaak veroorzaken, een landelijk vraagstuk. Het strafrechtelijke systeem draagt bij aan het probleem, doordat overlastplegers, zoals kleine criminelen en drugsdealers, na korte tijd weer op straat staan. Bestuursrechtelijke maatregelen, zoals een 'last onder dwangsom', blijken weinig effectief. Een drugsdealer die bijvoorbeeld een boete krijgt, heeft vaak geen middelen om deze te betalen, waardoor de uitkering wordt ingehouden en de dealer opnieuw in de vicieuze cirkel van dealen belandt. Het opleggen van wijkverboden is evenmin een oplossing, aangezien dit het probleem slechts verplaatst naar andere wijken. Dit maakt duidelijk dat het huidige juridische stelsel onvoldoende toereikend is om deze problemen structureel aan te pakken.

Ondanks deze problemen blijft de visie 'Opvang naar Wonen' relevant voor de toekomst. Het verplaatsen van het Leger des Heils lijkt voor de wijk een gemakkelijke oplossing, maar dit is vanwege de regiofunctie van het Leger des Heils geen gemakkelijk te nemen stap. Ook zou dat geen recht doen aan de complexiteit van het probleem en de positieve bijdrage die de organisatie ook levert aan de wijk, zoals schoonmaakactiviteiten en maaltijden voor minderbedeelden. Bovendien zijn de bewoners van het Leger des Heils ook inwoners van de wijk, net zoals andere bewoners die soms zelf voor overlast zorgen. De visie van 'Opvang naar Wonen' richt zich op meer spreiding van de opvanglocaties in de regio, zodat zware overlastgevers op locaties met intensieve begeleiding terecht kunnen, mogelijk op industrieterreinen. Tegelijkertijd moet worden gekeken naar het vergroten van de capaciteit voor begeleid wonen, zodat er voor dak- en thuislozen met minder zware problematiek meer passende opvang beschikbaar komt. Momenteel bevinden zich in het Leger des Heils mensen die daar eigenlijk niet horen, omdat zij intensievere zorg nodig hebben. Dit vraagt om een betere doorstroom en plaatsing, waarbij de casemanagers van het Leger des Heils actief werken aan het toewijzen van de juiste hulpverlening voor daklozen.

Bestuurlijke aandacht in de toekomst

In de toekomst zal de gemeenteraad van Dordrecht voor een belangrijke uitdaging staan om de problematiek in de wijk Kromhout-Kasperspad blijvend aan te pakken. Hoewel veel van de onderliggende oorzaken, zoals dak- en thuisloosheid en overlast, landelijke problemen zijn, kan de gemeente niet afwachten op nationale oplossingen. Het is van belang dat de raad proactief blijft investeren in lokale zorg, opvang en veiligheid. Dit vereist flexibiliteit in beleidsuitvoering, voortdurende monitoring van de effecten van de aanpak en een duidelijke verantwoording naar alle betrokken partijen. Daarnaast is het kansrijk voor de raad om actief te lobbyen bij de landelijke overheid voor aanpassingen in het straf- en zorgrecht, om structurele veranderingen te kunnen realiseren. Hiermee kan de gemeenteraad bijdragen aan het verbeteren van de leefbaarheid en veiligheid in de wijk, terwijl tegelijkertijd wordt ingespeeld op de bredere landelijke problematiek.

Verskillende visies op het vraagstuk

Bij het evalueren van de aanpak in het Kromhout-Kasperspad komen verschillende perspectieven naar voren, afhankelijk van de positie en ervaring van de betrokkenen. Elk stakeholder heeft vanuit zijn eigen rol en betrokkenheid de huidige situatie en de toekomstplannen anders geëvalueerd. Zo benadrukken de bewoners, met name de leden van het bewonersplatform, het belang van het voortzetten van de intensieve aanpak. Voor hen is de wijk nog niet klaar om losgelaten te worden en zij vinden dat er structureel verder gewerkt moet worden aan verbeteringen. Aan de andere kant vinden gemeentelijke medewerkers dat de huidige intensieve inzet, met bijvoorbeeld een aandachtsregisseur, niet langer gerechtvaardigd is gezien de situatie in andere delen van de stad waar eveneens sprake is van overlast en criminaliteit. Zij pleiten voor een gerichtere aanpak vanuit de wijkmanager waarbij de focus behouden blijft, maar in een minder intensieve vorm. Professionals die werkzaam zijn bij externe partijen in de wijk benadrukken vooral het belang van het behoud van de huidige samenwerkingsstructuren en korte communicatielijnen. Zij vrezen dat, zonder een centrale regie vanuit een aandachtsregisseur of wijkmanager en de bestaande overlegstructuren, de wijk snel terug zal vallen in oude problematiek. De noodzaak om snel te kunnen schakelen bij incidenten en het behoud van korte communicatielijnen worden als essentieel gezien. Het is duidelijk dat er voor elk van de betrokkenen waardevolle elementen zijn om de aanpak te behouden of af te schalen, maar de vraag blijft hoe de balans kan worden gevonden tussen intensiteit, samenwerking en structurele verbetering.

De uitdaging ligt in het vinden van een balans tussen de intensiteit van de huidige aanpak, de samenwerking tussen partijen en het streven naar structurele verbetering. In de aanbevelingen worden de verschillende kansen voor de toekomst uiteengezet, waarbij deze perspectieven zijn samengebracht om een duurzame oplossing voor de wijk te waarborgen.

Wat zeggen de cijfers?

Op basis van het gemeten rapportcijfer 'Prettig Wonen' en de indicatoren sociale samenhang, fysieke verloedering en sociale overlast waarmee de aanpak is gemonitord, blijkt dat de situatie in de wijk duidelijk is verbeterd sinds 2020, wat aantoont dat de genomen maatregelen effect hebben gehad. Hoewel 2023 een stabiel jaar was, blijft het afvalprobleem en de behoefte aan meer toezicht en handhaving een aandachtspunt om de leefbaarheid verder te optimaliseren.

Pijler	Indicator	2020	2021	2022	2023
Algemeen	Rapportcijfer Prettig Wonen	6,0	6,6	6,8	6,7
Sociaal	Schaalscore sociale samenhang (hoe hoger, hoe beter)	-	5,3	5,3	5,3
Fysiek	Schaalscore fysieke verloedering (hoe hoger, hoe meer verloedering)	50%	47%	40%	37%
Veilig	Schaalscore sociale veiligheid (hoe hoger, hoe meer overlast)	53%	47%	40%	33%

Bron: Gemeente Dordrecht. (2024). Raadsinformatiebrief - Voortgang plan van aanpak Kromhout-Kasperspad. April 2024.

Aanbevelingen

Blijvende aandacht voor de wijk

De wijk Kromhout-Kasperspad huisvest een constante stroom van kwetsbare doelgroepen, waaronder dak- en thuislozen, mensen met verslavingsproblematiek en GGZ-cliënten. Deze groepen, die vaak voor overlast zorgen, dragen bij aan de negatieve perceptie van de wijk door bewoners. De aanwezigheid van deze kwetsbare populaties en de bijbehorende problematiek is structureel en vraagt om blijvende aandacht. Betrokken stakeholders benadrukken dat er extra inzet nodig blijft om deze uitdagingen aan te pakken en de leefbaarheid in de wijk te waarborgen. Dit hoeft volgens het merendeel van de gemeentelijke medewerkers en professionals niet per se in de huidige intensieve vorm te zijn. De focus zou volgens hen met name moeten liggen op het beheersbaar houden van de situatie en het voorkomen van escalatie door snel te handelen bij problemen en incidenten. Bij het kijken naar de toekomst van het Kromhout-Kasperspad kunnen enkele scenario's worden onderscheiden die ervoor zorgen dat de wijk blijvend en structureel de nodige aandacht krijgt, met variërende intensiteit en regierol.

Route 1: Het eerste scenario betreft de aanstelling van een vaste wijkmanager met specifieke aandacht voor de uitdagingen op het gebied van veiligheid en criminaliteit. Deze wijkmanager speelt een cruciale rol in het onderhouden van de samenwerking tussen de gemeente, het Leger des Heils, de politie, handhaving, woningcorporaties en bewoners om problemen snel te signaleren en direct aan te pakken, met behoud van het SOS-overleg. Dit vraagt om een actieve rol in de wijk, waarbij de wijkmanager ook nauw contact heeft met de bewoners uit het bewonersplatform en de Beheergroep.

Route 2: Het tweede scenario richt zich op een minder intensieve, maar consistente monitoring van de situatie in de wijk door alle betrokken partners, zonder een specifieke aanvullende rol vanuit de wijkmanager. Dit kan bijvoorbeeld door middel van regelmatige overleggen tussen de wijkmanager, het Leger des Heils, de politie en bewoners. Op basis van de uitkomsten van deze overleggen kunnen gerichte, tijdelijke maatregelen worden ingezet wanneer dat nodig is. Deze aanpak betekent dat er minder frequent contact zal zijn tussen de wijkmanager, partners en bewoners, maar dat de huidige samenwerkingsverbanden wel blijven bestaan. Dit scenario is geschikt wanneer er minimale veiligheidsincidenten zijn die adequaat handelen vereisen.

Gezien de huidige intensiteit van de aanpak en de behoeften van gemeentelijke medewerkers en financiële noodzaak door bezuinigingen om deze intensieve aanpak af te schalen, kan een gefaseerde afbouw logisch zijn. Hierbij kan de inzet langzaam worden verminderd, altijd in samenspraak met betrokken partijen in de wijk en bewoners, terwijl tegelijkertijd wordt gekeken naar de effecten van deze vermindering.

Indien er gekozen wordt voor een minder intensieve aanpak zonder specifieke aandacht vanuit de wijkmanager, zal er altijd ruimte moeten zijn om inzet weer op te schalen. Een te snelle of abrupte afbouw kan leiden tot verlies van vertrouwen bij bewoners en nieuwe onrust. Bewoners kunnen het gevoel krijgen dat ze in de steek worden gelaten, vooral als ze gewend zijn geraakt aan het persoonlijke contact met de aandachtsregisseur en een hoge mate van ondersteuning en contact. Abrupte veranderingen in de aanpak kunnen ook politieke en sociale gevolgen hebben, vooral gezien de actieve rol van het bewonersplatform en actiecomité in de wijk. Het is belangrijk om deze stakeholders tijdig te betrekken en hun verwachtingen zorgvuldig te managen.

Volgens betrokken stakeholders zal de wijk Kromhout-Kasperspad, door de blijvende aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen en het ontbreken van een structurele oplossing, de komende tijd nog extra aandacht nodig hebben. Het is mogelijk om de huidige intensieve aanpak geleidelijk af te bouwen en te vervangen door een meer duurzame, op samenwerking gebaseerde strategie die flexibel kan worden aangepast aan de veranderende behoeften van de wijk:

Behoud een basisniveau van aandacht: De collectieve overtuiging van de betrokken partijen en bewoners uit de wijk is dat blijvende aandacht essentieel is om de positieve ontwikkelingen in de wijk te consolideren en verdere vooruitgang te waarborgen. Gezien de aanwezigheid van het Leger des Heils en de daarmee samenhangende problematiek en aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen, is het raadzaam om een basisniveau van aandacht te behouden, met de mogelijkheid om deze op te schalen wanneer dit nodig is. Zo kan er snel worden ingespeeld op eventuele verslechtingen in de leefbaarheid of veiligheid. Een belangrijke conclusie uit deze evaluatie is dat het merendeel van de professionals uit de wijk, gemeentelijke medewerkers en bewoners het erover eens zijn dat het per direct afschalen van de huidige inzet op dit moment niet wenselijk is. De veranderingen in de wijk vergen tijd en consistentie om duurzame effecten te bereiken. Het risico van een te snelle afschaling is dat de verbeteringen die al zijn behaald, teniet worden gedaan, wat kan leiden tot een terugval in leefbaarheid en veiligheid. Een vaste wijkmanager kan hierin een sleutelrol vervullen. Deze persoon moet nauw samenwerken met het Leger des Heils, de politie, handhaving, woningcorporaties, bewoners(organisaties) en andere partners om een snelle en gecoördineerde reactie op problemen te waarborgen. Dit betekent dat er continu monitoring nodig is en dat de inzet kan worden opgeschaald wanneer de situatie daarom vraagt.

Stel een langetermijnvisie op: Ontwikkel een langetermijnvisie voor 5 tot 10 jaar, die rekening houdt met de specifieke uitdagingen van de wijk en de aanwezigheid van het Leger des Heils. Deze visie moet flexibel genoeg zijn om in te spelen op veranderende omstandigheden, maar ook duidelijk genoeg om continuïteit te waarborgen in de aanpak. Naast flexibiliteit moet de langetermijnvisie ook voldoende houvast bieden, waarbij het belangrijk is om gezamenlijk doelen te bepalen en verwachtingen tussen alle stakeholders juist af te stemmen. De visie zou ook aandacht moeten schenken aan het versterken van de samenwerking tussen stakeholders en het behouden van betrokkenheid van bewoners bij de ontwikkelingen in de wijk.

Het is belangrijk dat de visie voor het Kromhout-Kasperspad aansluit bij de visie van 'Opvang naar Wonen'. Deze visie is gericht op de doorstroom van kwetsbare doelgroepen, zoals dak- en thuislozen, naar stabiele woonomstandigheden. Door de langetermijnvisie in lijn te brengen met 'Opvang naar Wonen', kan er een samenhangende en integrale aanpak worden ontwikkeld, waarbij zorg, huisvesting en leefbaarheid in de wijk hand in hand gaan en blijvend wordt gewerkt aan de leefbaarheid van het Kromhout-Kasperspad.

Blijf bewoners betrekken: Een essentieel onderdeel van het succes van de aanpak is de betrokkenheid van bewoners. Zij zijn immers degenen die sociale onveiligheid ervaren in de wijk. Het is daarom van groot belang om te blijven investeren in de relatie met het bewonersplatform en de beheergroep. Deze groepen zijn zeer bereid om gezamenlijk tot passende oplossingen te komen die aansluiten bij behoeften van de buurt. Het is aan te raden om bewoners blijvend uit te nodigen voor overleg en hen een actieve rol te geven in de voortzetting van de plannen, zodat de aanpak samen met de buurt vorm krijgt en draagvlak blijft behouden. Ook is het belangrijk om aandacht te besteden aan helder verwachting-management in de samenwerking tussen gemeente, externe partijen en bewoners.

Kansrijk is ook om bewoners met een huurwoning, die gemobiliseerd zijn vanuit het traject met de Verbindingskamer, actief te benaderen en hun behoeften op te halen. Dit vraagt echter een andere en minder formele benadering dan de wijze waarop bewoners uit het bewonersplatform bereikt willen worden. De huurders vinden het belangrijk als zij een aanspreekpunt hebben die laagdrempelig en benaderbaar is, maar zij hebben uitgesproken geen behoefte te hebben aan formele(re) vergaderingen. Door hen actief te betrekken kan de sociale samenhang in de wijk verder worden versterkt. Het is aan te raden om bewoners blijvend uit te nodigen voor overleg en hen een actieve rol te geven in de voortzetting van de plannen, zodat de aanpak samen met de buurt vorm krijgt en draagvlak blijft behouden.

Daarnaast is het belangrijk om continu te zoeken naar nieuwe manieren om andere bewoners in de wijk, die niet direct betrokken zijn bij het bewonersplatform of de beheergroep, te betrekken bij de verbeteringen. Dit kan onder meer worden gerealiseerd door de inzet van de Verbindingskamer, die als laagdrempelige ontmoetingsplek kan fungeren om in contact te komen met bewoners. Op deze manier kunnen bredere groepen bewoners hun stem laten horen en actief bijdragen aan de verdere ontwikkeling van de wijk, waardoor het draagvlak voor de aanpak verder vergroot wordt.

Ontwerp een integrale aanpak: Er ligt een kans voor een integrale aanpak waarbij de aandacht voor het Kromhout-Kasperspad onderdeel wordt van de bredere wijkaanpak van de 19e eeuwse Schil in Dordrecht. De huidige aanpak richt zich vooral op het aanpakken van problemen binnen de wijk, wat soms kan leiden tot een verschuiving van overlast naar omliggende wijken. Een integrale aanpak kan helpen om eerder te anticiperen wanneer problemen zich dreigen te verplaatsen naar andere wijken. Door op een integrale manier samen te werken, kan een meer structurele en effectieve oplossing worden gerealiseerd.

Tot slot

De intensieve aanpak in het Kromhout-Kasperspad heeft de afgelopen jaren veel in beweging gezet. Het doel van deze aanpak was helder: de overlast op het gebied van leefbaarheid en veiligheid verbeteren en de sociale cohesie in de wijk versterken voor alle bewoners. Ondanks de complexiteit van de uitdagingen, toont dit evaluatieonderzoek aan dat door gezamenlijke inspanningen van bewoners, de gemeente en betrokken partners, belangrijke vooruitgang is geboekt, mede door de inzet en aanwezigheid van de aandachtsregisseur. De inzet van de drie pijlers – fysiek, sociaal en veilig – heeft bijgedragen aan het aanpakken en beheersbaar houden van de uiteenlopende overlastgevende situaties waar de wijk mee te maken heeft.

Eén van de grootste succesfactoren volgens betrokkenen is de onderlinge samenwerking die is ontstaan. Blijvende betrokkenheid en samenwerking van alle partijen zijn cruciaal om de vooruitgang voort te zetten. Bewoners hebben een belangrijke rol gespeeld door actief deel te nemen aan het opstellen van afspraken rondom communicatie en betrokkenheid, wat aantoont dat de samenwerking in de juiste richting evolueert. Het is daarom van belang dat deze verantwoordelijkheid door alle betrokkenen wordt gedragen om de wijk verder te versterken en ervoor te zorgen dat iedereen zich veilig en gehoord voelt.

Hoewel er een stevige basis is gelegd, blijft het Kromhout-Kasperspad een wijk die aandacht nodig zal hebben vanwege overlastgevende situaties die kunnen ontstaan door de aanwezigheid van kwetsbare doelgroepen. De afgelopen jaren is met het plan van aanpak een basis gelegd voor samenwerking en structuur, die verder gedragen kan worden door de betrokken partners en bewoners in de wijk, waarbij de gemeente een ondersteunende functie vervult. Alleen door betrokkenheid en samenwerking kan de wijk zich blijven ontwikkelen tot een leefbare en veilige omgeving voor iedereen, voor nu en in de toekomst.

